

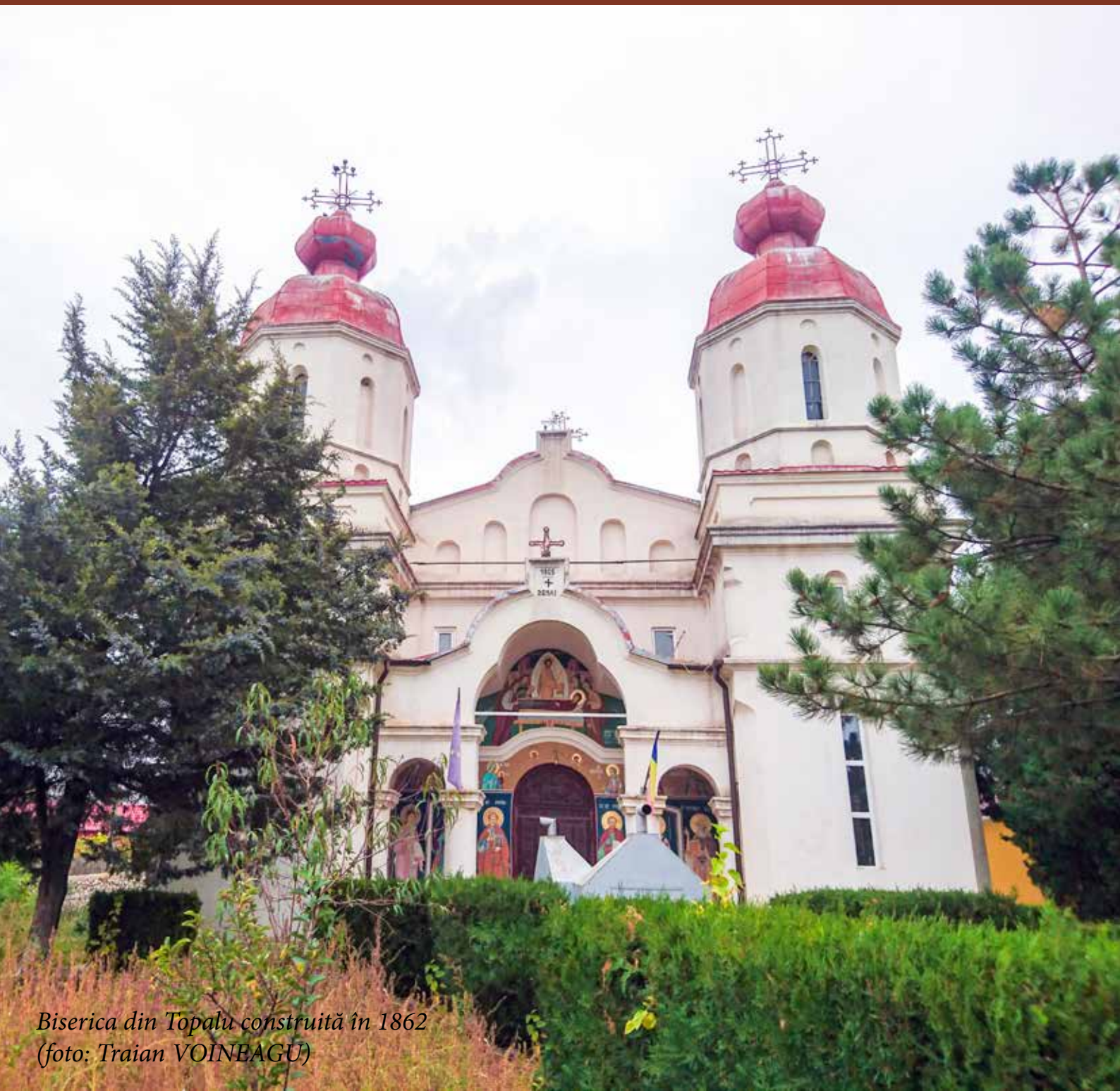

DATAINA

Serie nouă, anul 5, nr. 55, noiembrie 2018

www.cctb.ro

Revistă lunară editată de Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T.Burada”
al Consiliului Județean Constanța

*Biserica din Topalu construită în 1862
(foto: Traian VOINEAGU)*

Cuprins

03	18	30
Editorial - „Am crescut sub scutul României“	Centrul Multifuncțional Educativ pentru Tineret „Jean Constantin” a găzduit Festivalul Filmului Kazah de la Constanța, ediția a II-a	De prin satele Dobrogei - Supraviețuitorii
05	19	32
Niciodată țara aceasta, căreia bejenii îi erau atât de familiare, nu mai cunoscuse un astfel de exod.(II)	Centrul Multifuncțional Educativ pentru Tineret „Jean Constantin” - Școala de Bani	In memoriam - Maria Danilov
10	20	33
File de istorie - Regele și Tulcea, file de jurnal regal...	Primitivi în Lumea Nouă – Nativii din America de Nord - Plante medicinale sacre în cultura nativ-americanilor	Lecțiile istoriei Marii Uniri - „Oaspeți Iubiți” în Chișinăul anului 1917
12	22	35
Descântecul și puterea vindecătoare a cuvântului	Române, nu uita! - Înrolat pe front la 60 de ani - Costa Foru	Recuperarea patrimoniului cultural al Dobrogei - Cărți vechi în haine noi
14	28	36
Obiceiuri de pe la noi - Purtatul ploștilor	Profesorii noștri - Florentin Sîrbu și inaugurarea expoziției permanente de ceramică monumentală pe faleza „Esplanada”	Atacul de panică – ce este și cum îl putem controla
16		38
Povestea vorbelor - Nume anonimizate și viceversa		De la lume adunate - Legenda lacului Techirghiol

Datina, fondată în 1991, serie nouă,
Revistă lunară editată de

Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada” al Consiliului Județean Constanța

ISSN 1221-2253

DIRECTOR GENERAL: Prof. DOINA VOIVOZEANU, **DIRECTOR ADJUNCT:** SILVIA ȚIGMEANU

REDACTOR ȘEF: conf.univ. dr. AURELIA LĂPUȘAN

REDACTORI: ANA MARIA ȘTEFAN, IULIA PANĂ, DAN COJOCARU, ADINA BOCAI

DIRECTOR ECONOMIC: Alina ONEL

Tehnoredactor: Gabriel VOICU

Corectură: Daniela Andra COJOCEA

Copyright text și fotografii © Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T.Burada”

Copyright prezentare grafică © 2016 Editura Datina

Iconografie: arhiva Centrului și colecții particulare

Tiparul FOTO STORY SRL Constanța, bdul Alex.Lăpușeanu nr.163 fotoartaga@yahoo.com

Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada” - Constanța

Bd. Tomis nr. 110

Tel./Fax: 0241 61 92 93

E-mail:office@scoalaarte.ro

Bd. I.C. Bratianu nr. 68

Tel: 0241 61 88 42

E-mail:cultural2@scoalaarte.ro

„Am crescut sub scutul României“

Aurelia LĂPUȘAN

S-a vorbit mult în aceste luni pregătitoare Centenarului Marii Uniri și celebrării Dobrogei la 140 de ani de la renașterea ei românească despre spiritul de sacrificiu al soldaților pe front, despre diplomația vremii și figurile politice decidente. Au apărut din arhive încă necercetate suficient documente noi, ilustrații, filme cât să înțelegem mai bine ce a adus războiul în viața lumii pe oricare parte a planetei.

În acest context s-a vorbit, dar parcă nu suficient, despre anul 1918 și salvarea Dobrogei. Despre temerile politice, despre actele disperate ale unei populații care nu mai avea unde să se întoarcă acasă, dar și despre politicile evazioniste și iredentare ale vecinilor.

Tocmai de aceea se cuvine să readucem în memoria publică câteva momente din acest dureros travaliu pornind de la Nicolae Iorga care va face din coloanele „Neamului românesc” o adevărată tribună a apărării Dobrogei. Articolele publicate de el, de I.N. Roman, G. Vâlsan, Al. Lapedatu, C. Brătescu vor fi traduse în limba franceză cu titlul „La Dobrogea Roumaine”, în 1919.

Scrierile au exprimat tot timpul o nestrămutată credință în justetea apărării drepturilor Dobrogei, demontând tot timpul „caracterul șubred al unor pretenții cari au nevoie pentru a înfățișa lumii de această caricatură a istoriei”.¹

Inițiativa și deciziile luate în cadrul congresului de la Babadag de delegații bulgari nu au fost respinse doar de români, ci și de cetățenii musulmani din provincie. „Am crescut sub scutul României, care din propria pornire și resurse a întins asupra noastră lumina – ajutându-ne să avem școlile și geamiile noastre – cum puține alte state pretinse civilizate au făcut-o. Populațiunea musulmană din Dobrogea nu se poate, deci, solidariza cu acei câțiva inconștienți ori lași, care fie ademeniți, fie sub amenințări au putut semna memoriul bulgarilor de la Babadag.”²

În timpul lucrărilor Conferinței de Pace de la Paris din vara anului 1919, la Constanța au loc numeroase manifestări ale populației Dobrogei pentru păstrarea integrității teritoriale a provinciei.

În 29 mai 1919, pe străzile Constanței se desfășoară un mare miting la care au participat peste 20.000 de persoane: români, musulmani, greci și alte etnii, care au protestat față de atitudinea Marilor Puteri în ceea ce privea viitorul Dobrogei. Memoriul adoptat cu prilejul acestei adunări a fost trimis reprezentanților Angliei, SUA și Italiei. În scrisoarea trimisă lui George Clemenceau la Conferința de Pace de la Paris, se arată poziția clară a dobrogenilor, care nu acceptă sub nici un chip separarea Dobrogei de Sud și menținerea ei în cadrul statului român.³

Pentru a-și arăta solidaritatea față de cauza românească în provincie, populația musulmană organizează la 21 iulie 1919, la Constanța, un congres extraordinar, la care au participat și reprezentanții turco-tătari din Durostor și Caliacra. Aceștia i-au făcut cunoscută regelui dorința de a rămâne „pe vecie nedespărțiți de patria românească”.

¹ Neamul românesc, 13 iulie 1918.

² Mustafa Hagi Abduraman, În numele musulmanilor din Dobrogea, Dobrogea Jună, an XIII, nr.3, 30 noiembrie 1918.

³ Nicolina Ursu, Aspecte din istoria orașului Constanța în vremurile zbuciumate ale anilor 1916-1919, din „Studii istorice dobrogene”, Editura „Ovidius”, Constanța, 2003, p. 180-181

Totodată, musulmanii acuzau Bulgaria pentru „actele de jaf și teroare săvârșite asupra lor, în modul cel mai barbar și incalificabil pentru secolul XX”.⁴

Într-o scrisoare trimisă aceluiași ministru al Franței, George Clemenceau, tineretul turco-tătar cerea ca în numele populației musulmane din Dobrogea să se țină cont de dorința lor de a rămâne sub stăpânire românească, amenințând că în caz contrar își vor părăsi locuințele.

În aceeași perioadă, la Constanța mai au loc manifestări în fața Crucii Roșii americane, cerându-se respectarea integrității Dobrogei.⁵Sunt doar câteva fragmente din lunga epopee pentru salvarea Dobrogei.

Războiul devastator, așa cum mai fuseseră atâtea în istorie, se încheiase. Reinstalarea autorităților românești se face la 30 noiembrie 1918 prin numirea prefectului D.N.Negulescu.

„Dobrogea Jună” prin glasul directorului ei, Constantin Sarry, sublinia că ”în afară de orice spirit de partid, răspunderea de românită în Dobrogea fiind o operă mare, singura politică ce trebuie să o facem este aceea de a trăi viața poporului nostru, a-i pătrunde nevoile, a-i simți aspirațiunile, a-i pricepe până și visurile lui.”

În 2 decembrie, la 10 dimineața, s-a oficiat o slujbă în Catedrala orașului, pentru reocuparea Dobrogei de către autoritățile române. După terminarea serviciului religios, a urmat solemnitatea instalării autorităților administrative și judecătorești în localul Palatului de justiție.

Oamenii încep să se întoarcă din refugiu pe la casele lor. Un ziarist, D.Alessiu, lasă dovadă scrisă despre deznădejdea concetățenilor săi: „Noaptea, la ora 1, am sosit la Constanța, pe care am găsit-o pustie, nici o ființă omenească nu se vedea, nici o lumină la vreo casă, orașul cel vesel de odinioară părea un cimitir, marea înspumată începuse a mugii, își spunea supărarea de a fi fost profanată de hoardele și oamenii necunoscuți ei, se plângea parcă de prea multă liniște și de puțina strălucire a prea scumpei ei perle”.

În același ziar Dobrogea Jună”, a rămas scris: ”Evacuați și deznădăcinați de la căminele noastre, rupti printr-un tratat silnic de trupul țării-mume, pribegi și urgisiți pretutindeni, în lipsă și în mizerie, în pragul iernii, cu munca noastră risipită, fără stăpânire și totuși cu o mie de stăpâni și în neputința de a pune picior pe pământul părinților noștri, asistăm impasibil cu o resemnare vinovată, față de evenimente atât de hotărâtoare pentru destinele tuturor neamurilor, fără să desprindem nici un învățământ din Cartea Vremurilor și fără să ținem seama că aceia care se uită pe sine sunt uitați de Dumnezeu?”

La 10 martie 1919, „Dobrogea Jună” informa că mai sunt încă refugiați dobrogeni prin gări, înfometăți și hăituiți, că delegațiile lor bat ușile ministerelor ca să fie ajutați să revină acasă, să-și refacă gospodăriile. Constantin Sarry se adresa în scris, nominal, către secretarii generali din Ministerul de Interne să intervină în favoarea refugiaților ca aceștia „să fie expediați acasă fără nici o cerere sau formalitate, ci numai pe identitatea doveditoare”.

Așa se explică de ce prima mare festivitate pentru a marca România Mare și marea Unire s-a desfășurat la Constanța, abia la 1 decembrie 1919, în sala “Elpis”. A fost evocat Mihai Viteazul care, cu spada în mână, a înlăturat cel dintâi pe stăpânitorii străini sau înstrăinați de pe plaiurile românești, adunându-le pe toate sub sceptrul său.

⁴ Arhiva MAE, fond 71, E2, partea 1, vol. 76, f.170

⁵ Nicolina Ursu, op.cit., p.181

Niciodată țara aceasta, căreia bejenii îi erau atât de familiare, nu mai cunoscuse un astfel de exod.(II)

Vartan ARACHELIAN

În a o sută treia zi de la intrarea noastră în război, Bucureștiul se trezi în plină ocupație. Bucuria invadatorului urcă treptele exaltării. Ne-o dovedește și telegrama kaiserului către împărăteasă, făcută publică de întreaga presă a „Centralilor”: „Bucureștiul este luat. Ce strălucit succes, prin pronia dumnezeiască pe drumul completei victorii. În rezezi lovituri au bătut incomparabilele noastre trupe inamicul. (...) Dumnezeu să ne ajute mai departe”.

Dacă mai existau naivi să creadă în sinceritatea intențiilor invadatorului de a ocroti și garanta viața și averea cetățenilor, în a treia zi a stăpînirii Bucureștilor de administrația dușmană și ultimul dintre ei era trezit dureros la realitate. Manifestul adresat de Mackensen către populație prin care acesta garanta viața și averea locuitorilor devenise un monument al minciunii care avea să însoțească jaful și umilința înstăpânite în teritoriul ocupat.

„Sute de mii de convoiuri de care, furgoane, căruțe trec zi și noapte – scrie în jurnalul său

de excepțională valoare istorică omul de știință Virgiliu N. Drăghiceanu – în curs de mai bine de două luni. Sunt pline cu trofee ce le adună în marșul lor victorios. Tronuri țărănești, velințe, cufere prețioase, scurteici, scaune – fantezii, pirostrieri, cazane, plăpumi sărăcăcioase, portrete în ulei, plăpumi de atlas, peste care zac porci vii sau tăiați, găini, rațe, pianine, urmate de cirezi întregi de oi, vaci elvețiene, cai etc. Țara întreagă e în plin jaf: e dreptul de pradă al soldatului german asupra teritoriului ocupat, cerut de Blücher asupra Parisului după războiul cu Napoleon și care se realizează la noi în curs de peste treizeci de zile, pînă la instalarea administrației ei militare, cînd avea să înceapă jaful regulamentat oficial. Prizonierii noștri sunt duși la Cercul Militar. Cerșesc pe fereastră, din cauza mizeriei în care sunt lăsați, dorm pe ciment. Sunt obiectul vizitei și curiozității de menajerie a tuturor supușilor Puterilor Centrale, care privesc cu mulțămire, printre gratii, spectacolul zdrobirii României. (...) Se face rechiziția întregului gaz

tuturor armatelor ocupante, cele mai barbare! O revoltă adâncă fierbe în toată populația: nu erau numai motivele dogmatice, dar tot trecutul nostru național care ne silea să nu acceptăm această siluire. (...) Recensămîntul făcut repede în 24 ore, și controlat de două ori, dă pentru București 312942 locuitori, care locuiesc 83699 case. Sunt 121699 bărbați, 191243 femei. După naționalități sunt: 25099 austro-germani, dintre care 2700 germani ai imperiului, 5406 greci, 1126 bulgari, 1644 italieni, 2538 alte naționalități.

În toată țara ocupată sînt 3438000 locuitori în loc de 4243000. Aproape 800000 locuitori sunt plecați pe front sau din fața tăvălugului războiului.

Ce populațiune străină era în țară deducem din cifra de 75 000 soldați pe care Austria i-a recrutat de la noi. Toți aceștia cunoscători adînci ai țării noastre, și pe care îi nutream mai înainte, aveau să ducă războiul în contra noastră.

Un feldgrau vizitează Muzeul Național și într-un articol revendică pentru cultura germană Cloșca cu pui; care din fericire e în Moldova. (...)

Trec șiruri de țărani legați în lanțuri... Pe tot lungul marilor șosele de invazie ce pleacă din vadurile Dunării sau pasurile munților, satele s-au pustiit. Țara întregă s-a spart, cum ziceau cronicarii. Unele se retrag în păduri, altele în sate mai ferite. Bucureștiul cuprinde o bună parte a satelor din afara centurii. Tot avutul îl iau pe căruță. Oborul, locurile virane, curțile mari sunt pline de nenorociții refugiați care cad pradă acaparatorilor ce le iau azi găina, mâine porcul, vitele, căruța! (...) Se scormonesc casele pentru găsierea aurului. Toată zestrea mai bună a locuitorilor

lampant de la zece kilograme în sus. De aici înainte nu vom mai avea gaz decît de contrabandă, plătit până la opt lei kilogramul. Ne întoarcem la opaițele din vremurile străbune. Se restrînge luminatul electric și circulația tramvaielor, care merg numai în orele de afluență. Ne sălbăticim pe zi ce trece. (...) Magazinele încep să-și schimbe firmele. Hôtel de France devine Zum deutschen Kronprintz; Highlife, ținut de un român transilvănean, Kaiser-Palast; Café de Paris, Berliner Kaffee; Brasserie de la Paix, Friedens Kaffee. Se redeschid cabareturile și toate varieteurile. Au nevoie de zgomotul și tamtamul lor amenințător pentru a începe asupra noastră marea operație chirurgicală de care nu trebuia să ne dăm seama. (...) Suntem în completă părăsire, nimeni nu are grijă de populație, tuturor ne trece pe dinainte spectrul înfometării. Pîinea de abia se găsește, carne nu mai există. (...) Bulgarii înalță un caraghios de mare drapel bulgăresc deasupra lui Capșa, unde se confiscă provizii de milioane. În fine, se realizează idealul lui Dandarevski. Capșa, devine Doma za voinici i oficeri.

Gravi diplomați de Sofia, cu barbișonul caracteristic și șepci de

voiaj, trec de la gară surâzători, cu un aer de supremă beatitudine. Stâlpi în colorile prusiene, apoi germane, indică pe toate străzile drumul la Komandatură. Table enorme indică tempoul de mers al automobilelor. Ca o gheară se înfig, din ce în ce, în grumazul nostru. Se ordonă rechiziția a trei sferturi din toate mărfurile magazinelor... Se cară ziua și noaptea. În special magazinele de fierărie și pînzărie sînt complet golite. Se izbesc tot firmele românești. Se miră singuri, după atîta stoarcere, de ineputabilele depozite ce încă se află în București... Magazinele de croitorie se transformă în magazine de consum. Zarzavaturile cele mai comune se răsață în vitrine ca cea mai de seamă trufanda. Drogherii – și în special parfumerii – răsar în toate colțurile. Sunt toate aprovizionate din jaful armatelor aliate. Ni se cere predarea celui de-al doilea topor! Vor a ne lua orice armă din mînă. Se introduce calendarul occidental, cu obligațiunea sărbătorilor lui, acum, în ajutorul nenorocitului nostru Crăciun. Și cu amenințări de amenzi și închisori pentru neconformare! Va să zică siluire a conștiinței confesionale, contrar legilor de la Haga și uzanțelor

e luată pe cai sau căruțe. Ceea ce se ia într-un sat se vinde în satul următor, de unde se iau lucruri mai bune. Goană mare după velințe: rumanische Teppiche.

Drumurile sunt pline de perne, covoare și plăpumi... La ieșirea lor din munți omoară femeile ce nu le pregătesc îndată o rață friptă, se reped în păduri, mîncînd crud porumbul și chiar roatele de săpun. Bisericile și casele cele mai bune, cu parchete pe jos, sunt special alese pentru adăpostul cailor. (...)

Dar soarta orașelor noastre...

Tîrgu Jiului pustiu. «În cele mai multe case, ferestrele și jaluzelele sfărâmate, proviziile risipite, cioburi de porțelan, sticlă goală, cioburi peste tot. (...) Totul distrus... Nobile obiecte de artă și obiectele de bălciu; s-au tăiat pe covoare de Smirna găini și găște, s-a făcut foc pe parchete, s-au găurit cu baionetele saltelele.»

Giurgiu. «Complet sfărîmat, nici o clădire care să nu aibă urmele focului de artilerie. Cea mai curioasă priveliște o oferă piața centrală. Aici erau adunate toate mobilele din casele părăsite, într-o enormă magazie de mărfuri. Cînd din motive de serviciu trebuia cineva să fie cazat în Giurgiu, își lua de acolo ceea ce avea nevoie. (...)

Roșiorii de Vede, cu centrul întreg distrus, ca represalii pentru moartea unui soldat german, împușcat de o patrulă română rătăcită – cu statuile de bronz ale generalului Manu și (a) lui Mănciulescu ciopârțite de topoare...

Curtea de Argeș, la fel, Rucărul distrus în centru. Mănăstirea Argeșului, a Dealului, Coziei – jefuite. La Cozia e pîngărit mormântul marelui Mircea-Vodă, craniul lui Radu Vodă care fu luat drept craniul lui Mihai Viteazul, simbolul idealului pentru care făceam războiul.

Antichitățile romane din Dobrogea și frumoasele colecții de acolo, distruse sau sfărâmate cu toporul.»“

Tăvălugul războiului continua să se rostogolească vrăjmaș peste restul de țară necotropit. Frontul continua să-și schimbe, de la o zi la alta, de la un ceas la altul, linia, marcată de cadavrele luptătorilor. Stabilizarea lui avea încă o scadență îndepărtată. Un adevărat iad străbăteau trupele române în retragerea lor. Uzate de lupte continue, încercate de lipsuri mari și cu moralul topit de șirul unor insuccese ce se țineau lanț, armatele române – cîte și cum vor fi supraviețuit ele – n-aveau ca singură țintă decît să străbată prin frig, prin ploaie și ninsori, prin clisa noroaielor care se așternuseră pe dealurile de urcat și prin văile de scoborât pînă

cînd, cu o supremă împotrivire, ar fi avut necesarul răgaz de a se fixa în tranșeele unui front continuu și durabil. Cine n-a făcut o astfel de retragere nu poate înțelege calvarul soldatului aflat sub focul continuu al dușmanului...

Retragerea trupelor Armatei a II-a se făcea cu mare dificultate mai ales la aripa sa stîngă, a ceea ce fusese cu puțin înainte Grupul Cîmpulung. O adevărată vânătoare de capete dezlănțui Morgen – armată care nu cunoscuse pînă atunci gustul victoriei – împotriva Diviziilor 12 și 22. Situația românilor – complet izolați, fără acoperire pe flancuri, obligați să execute o retragere continuă de 150 de kilometri, cu dușmanul lipit de ei și hotărât să-și arate vitejia, de atâtea ori ridiculizată pînă atunci – era disperată. Dacă retragerea – fie ea plănuită și pregătită din timp – are întotdeauna gustul amar și culoarea îndoliată a suferinței, nu e mai puțin adevărat că ea este o probă de foc și de credință, de capacitate militară și de tărie sufletească atît pentru trupă cît și pentru comandantii ei. Aceste din urmă calități avea să le confirme și Regimentul 60 Infanterie (cel ce se acoperise de glorie în Dobrogea, la Cocargea, ca și în munți, la Dragoslavele în Cîmpulung). Eforturi, deseori supraomenești, și privațiuni dintre cele mai aspre a impus retragerea acestei brave trupe.

În ciuda lipsei de ordine precise din partea comandantului diviziei sau – fapt și mai grav – a unor dispoziții care erau în contradicție cu realitatea, regimentul reușise să părăsească satul Florești, înconjurat de inamic, sat destinat cantonamentului peste noapte. În locul somnului, soldații avuseseră parte de o noapte de luptă, dar acum, în faptul dimineții, cu trăsurile de muniții și de sub-zistență salvate, trupa se adunase pentru apel pe șoseaua Jintei, un drum lăturalnic plin de noroi și de șanțuri ce musteau de păcură. Pe fețele celor peste 800 de luptători o rază de speranță se ivi la vederea drapelului unității. Apoi începu din nou marșul. La miezul nopții ajunseră la Bucov, istoviți și uzi pînă la piele. Aici, în locul unei odihne atît de hain amânate, regimentul luă poziții de luptă prin văile de la Valea Călugărească. Contactul cu inamicul care-l urmărea, pas cu pas, se petrecu prea repede și retragerea trebui continuată pînă în pragul serii de a doua zi. Ajunși la sud de Urlați, soarta le pregătise o nouă și crudă situație. Odată cu efectuarea acestei replieri, și Marele Cartier General își mută sediul de la Buzău la Bîrlad. Aici, într-una din acele dimineți, fusese convocat telegrafic pentru ora 9, de la Galați unde se afla în refacere cu Brigada a 5-a Călărași, colonelul Romulus Scărișoreanu.

Ordinul ce-i fu înmânat hotăra punerea la dispoziția Armatei a II-a a brigăzii pe care o comanda. Cartierul lui Averescu, comandantul acestei armate, era deja mutat la Focșani, localitate spre care trebuia să se pună repede în marș și brigada de călărași. Din fericire, ea avusese, în ultimele zile, o soartă mai bună: fusese în refacere, reîncadrată cu cai și armament și din puținele trupe ce beneficiaseră de odihnă, călărașii, care luptaseră cu atîta eroism în Dobrogea, erau gata pentru a fi prezenți, cu efectivul reîntregit – cei 1 450 de soldați, 52 de ofițeri și 1 416 cai, înzestrați cu o serie de mitraliere Maxim – în prima linie a frontului.

Bîrladul, străvechea așezare moldovenească, i se înfățișă viitorului general ca-ntr-un vis straniu: „În oraș, pe străzi și în localurile publice, ziua și noaptea este o înghesuială de nedescris, în care nu se văd decît uniforme militare române și ruse; hainele civile sunt atît de rare, că nici nu se observă.

Strada principală care vine de la Tecuci și duce spre Vaslui este în permanență străbătută de trupe române în dezordine.

În grupe mici de oameni, cai și trăsură, cu hainele zdrențuite și pline de noroi, unii chiar și pe figură, se retrag domol spre Vaslui, lipsiți, în bună parte, de comanda și conducerea chiar și a celor mai mici grade ofițerești.

Unele din aceste mici grupe au drapelele regimentelor, în jurul cărora se văd grupate gărzile necesare, simbolul unităților dizolvate, care însă mai tîrziu aveau a se renaște și vor fi încununuate de glorie.

Un regiment de infanterie rus, în sunetul muzicii și al corurilor de soldați, străbate cu o frumoasă înfățișare și în perfectă ordine orașul spre sud cu direcția Tecuci.

Persoane civile cu familiile lor, bejenari din Oltenia și Muntenia, stau ghemuiți prin colțuri de stradă, fără adăpost, iar alții se îngămădesc prin localurile publice pe care nu le părăsesc zile întregi, în așteptarea găsirii unei locuințe, care să ferească de asprimea timpului ființele slabe (copii și femei) îngrozite de vedenia cărdului nesfîrșit de trupe, care se retrăgeau mereu, fără a se opri spre a-i apăra de cotropirea dușmanului.

Toată această mare masă

de oameni de toate felurile, pe fețele cărora se vedea brăzdată suferința frigului, neodihnei și a lipsei de hrană, se scurge fără nici un repaus către necunoscut, căci nimeni nu știa unde merge, suportând absentă, parcă, soarta nenorocită în care se găsea țara. Și totuși, cum avea să se deslușească mai tîrziu, mult mai tîrziu, în ei, sub tăciunii răciți de frigul iernii pâlăia luminița așteptării ceasului cel bun, credința că soarta nu-i va părăsi.

Și pe cînd această admirabilă trupă, produs al poporului român, care de la obârșie a vărsat sânge pentru patrie și dragoste de neam, suferea fără murmur greutățile războiului, în localurile publice, înghesuiri și în cea mai scârboasă promiscuitate se vedeau generali, colonei și epoleți de ofițeri de toate gradele, lăsînd impresia uitării datoriei ce li se impunea, aceea de a suporta, deopotrivă cu soldatul, rigorile situației nenorocite pe care războiul o adusese.

„Cu sufletul amărât de realitatea ce aveam în față, plec împreună cu sublocotenentul Drosu, un brav ofițer din brigadă, pe care-l luasem pentru a mă

ajuta în drum, și ne îndreptăm spre gară pentru a merge la Galați.

Gara este plină peste tot locul de trupe și nu găsim pentru a aștepta decât un colț în care erau niște baloturi pe care ne așezăm, în nădejdea sosirii mijlocului de transport; în acest timp, credinciosul ofițer (care avea să-și dea viața în 1918, într-un accident de avion) scoate cu discrețiune câteva bucăți de pâine uscată, care constituie hrana noastră pentru această zi...”

Printre trupele germane dislocate de pe frontul francez, în prima parte a lunii octombrie, se afla și unitatea de care depindea și medicul Hans Carossa. Bavarez de origine, născut dintr-un tată german și o mamă italiancă, Carossa practicase în viața civilă nu numai medicina, dar frecventase, în egală măsură, și muza poeziei. Jurnalul său de front din România, pentru care avea să primească Premiul San Remo cu motivația juriului că el, jurnalul, reprezintă „chintesența vieții”, ni-l arată a fi – cu o lună înainte de a împlini vârsta de 38 de ani – în zona de operații Oituz, pe partea cealaltă, se înțelege, a frontului nostru. Deși scrie într-o tonalitate minoră cititorul, va aprecia, dincolo de interesul documentar al jurnalului, și ceva din substanța umanității lui Erich Maria Remarque.

„M-am sculat cu degetele de la picioare amorțite. Am ieșit din cort și am înconjurat tabăra, bătînd tare tălpile. Mai târziu mi se prezentară cîțiva soldați, care aveau degetele de la picioare și urechile degerate.

Mie-mi făcu minuni mișcarea, vorba și cafeaua caldă – amestecată prea mult cu ace de ienuper. De pe munții românești se ridica soarele. Puterea atmosferei terestre, care reflecta razele, se arată azi ciudată: soarele nu mai era ca discul, ci avea forma oului roșu-cîrmâz. Marșul început la ora 9 l-am întrerupt cu dese halte. Cred că era ordin să nu ajungem prea devreme pe poziție. Amiaza o petrecurăm lîngă piscul Muntelui Havașul Mic, pe o pajiște cu mușchi, presărată cu blocuri de piatră și tufişuri de ienuperi, dar și cu morminte proaspete.

Unele cruci sunt împletite îngrijit cu verdeață; altele numai cîte-un băț înfășurat în grabă, în viță sălbatică amintește pe cel căzut. Între doi bolovani se află un stîlp pe care sînt sculptate semiluna și steaua, cu inscripția: Brica Hamid, 29.X.16. Vine la noi un observator ungur. Ne pofteste pe H. și pe mine să bem ceaiul în adăpostul său. Ne dădu voie să privim prin telescop. Cum privești prin microscop după germenii vătămători, colorați în roșu sau albastru, așa urmărim acum pe soldații români, îmbrăcați în uniforme de culoarea mușchiului verde.

Ofițerul reperase cota Lespezi. Ne-a spus secretul, că în curînd vom asalta-o. Era mînios că nu vede picior de «verzi»; căci le-ar fi trimis din toată inima cîteva grenade. Prin ochian văzui o colină stîncosă, cu ceva copaci și mult tufiş. Învîrtind de-un șurupaș, zării deodată, după niște tufe de ienuperi, o grupă de români retransați. Tocmai voiam să atrag atenția observatorului asupra acestui lucru; dar ceva m-a oprit și am tăcut. Pot spune că pentru întîia oară în viață mă găseam în fața datoriei de a abate moartea asupra semenilor mei. Era război și inamicul, cruțat, poate pune în primejdie, în clipa următoare, pe conaționali. Pe de altă parte oamenii aceia care lucrau și pe care-i aveam acum în obiectiv erau oarecum în mîna mea. Vedeam cum unul își îndopa tocmai pipa, cum altul bea din bidon. Se credeau în cea mai mare siguranță și – cîtă vreme nu-i trădam – nu li se putea întîmpla nimic. Ciudată întîmplare pentru omul care nu-i soldat și vrea să trăiască împăcat în sufletul său!

Și, pe cînd inima îmi bătea curios de puternic, iată că veni un căpitan bosniac, mai bătrîior, care tocmai se întoarsese azi-noapte din permisie. Povestea cu multă vioiciune și atenția tuturor se îndrepta acum spre el, astfel că am uitat de oglinda mea fermecată. Spunea cum mulțimea flămîndă înconjoară zi și noapte palatul imperial din Viena, implorînd pe bătrînul împărat să facă un pas spre pace.

Cînd ne întoarserăm în tabără, zărirăm o caravană de samare urcînd din norii luminoși. Călăuzele spuneau că jos, în vale, e vreme rea. Către ora 3 pornirăm, coborînd prin desișurile pădurii, spre poziție, unde schimbam infanteria bosniacă. Mi se dădu o colibă din nuiete și mușchi, îmi lăsai aici bagajul și pornii în recunoașterea locului companiilor.

Românii sunt liniștiți, dar desigur c-au băgat de seamă că un nou soi de inamic a intrat în pădure. Dacă bravii bosniaci, puțin cam comozi, au preferat să se expună primejdiei și să înghețe în timpul nopților friguroase decât să se ocupe de amenajarea poziției, ai noștri, în schimb, încep, în chiuituri și cântece nestăpânite să lucreze temeinic, în felul solid german: sapă, taie copaci, fierăstruiesc și cioplesc, ca și cînd ar fi la ei în sat și ar trebui să dureze case pentru nepoți și strănepoți.¹

¹ Vartan ARACHELIAN TOAMNA PĂTIMIRII NOASTRE, Editura Eminescu, 1980 (Ediția a II-a RAO, 2004)

Regele și Tulcea, jurnal regal...

Nicolae C. ARITON

Cu toate că am mai spus-o și cu alte ocazii, povestea Monumentului de Independență tulcean are mai multe mistere decât ne putem închipui. De la punerea pietrei de temelie și până la dezvelirea sa, în aproape 23 de ani, tot felul de întâmplări, care de care mai interesante, s-au țesut în jurul impozantului monument. Cum acestea sunt prea multe pentru un singur articol, astăzi vom zăbovi doar asupra celor întâmplare în zilele de 15-17 octombrie, 1879, când Regele Carol I (pe atunci doar Prinț, Rege avea să fie numit în 1881), a sosit la Tulcea, în prima sa vizită în Dobrogea, după anexarea acesteia în urma Războiului de Independență, din 1877-1878. De atunci, s-au scurs 139 de ani, motiv suficient ca cele întâmplare cu adevărat să se uite sau să fie răstălmăcite. În rândurile de mai jos, vom urmări filmul vizitei la Tulcea, în zilele de 15-17 octombrie 1879, realizat chiar de Regele Carol I, desprins din jurnalul său personal, redactat în limba germană. Jurnalul este extrem de succint, scris de un adevărat neamț, fiind redactat la persoana a treia, ca un simplu martor ocular a celor petrecute, într-o tehnică scriitoricească impusă, probabil capetelor încoronate (citatele sunt din jurnalul în cauză).

Vizita Regelui Carol începe la Brăila, din ziua de 14 octombrie, „Timpul este atât de rău – plouă torențial – încât prințul este sfătuit să nu-și continue călătoria.” În dimineața zilei de 15 octombrie, Carol I acordă mai multe audiențe și cu toate sfaturile de a renunța la călătoria la Tulcea, se îmbarcă alături de o delegație importantă la bordul bastimentului *Arpad*, care aparținea societății austriece de navigație DDSG. La Isaccea „...situat în mod pitoresc în josul unor ruini vechi și unde primește o deputațiune de turci și tătari.” Călătoria continuă liniștită până când piroscaful *Arpad* ajunge în orașul nostru:

„...Tulcea se întinde în amfiteatru pe înălțimile de pe malul Dunărei și, cu numeroasele lui moschee și minarete precum și cu arhitectura turcească a caselor, face o impresie întru totul orientală. El se prezintă însă foarte frumos în găteala-i de steaguri și ghirlande cu care locuitorii l-au împodobit.” Astăzi, ca urmași ai tulcenilor de la 1879, trebuie să recunoaștem că nu prea *recunoaștem* orașul

Portretul Regelui Carol I

din descrierea Domnitorului Carol I, pe care îl consideram la acei ani destul de modern după dezvoltarea adusă de *Comisia Europeană a Dunării* și importanța administrativă impusă de otomani prin numirea Tulcei capitală de sangeac. „Primirea pe care noul copil al țării o face prințului lor este cu adevărat frumoasă și entuziastă. După prezentarea autorităților, vin deputațiunile tuturor elementelor din care se compune populația Dobrogei, turci, bulgari și lipoveni, spre a aduce omagii domnitorului lor.” Istoria locală a reținut detaliul în care regele a fost purtat cu trăsura familiei Ellman și găzduit în casele acestuia. Aici trebuie specificat că această casă era deja în posesia oficialităților române, clădirea fiind închiriată, cumpărată sau dăruită românilor de Avram Ellman, clădire care chiar dacă va funcționa zeci de ani ca prefectură, va rămâne în memoria tulcenilor ca și casele Ellman (se afla pe strada Babadag, și a fost demolată în anii 70). „Prințul descinde în casa unde locuiește prefectul Gh. Ghica și unde este salutată de doamnele societății de acolo. De aici telegrafiază principesei pentru ca să ia și dânsa parte cu gândul la prima lui călătorie prin noua provincie a țării. Seara se dă un mare prânz de

Fotografie cu casa Ellman, situată pe strada Babadag, în jurul anului 1960. Cu trecerea timpului, suferise o serie de modificări, inclusiv o nouă fațadă și îndepărtarea balcoanelor de fier forjat. De la unul din aceste balcoane, Regele Carol I a urmărit defilarea armatei la Tulcea. Casa va fi demolată în jurul anului 1970.

60 de tacâmuri...” Mai târziu, cu toată ploaia, se fac iluminatii și se dau focuri de artificii.”

Ziua de 16 octombrie 1879, "... Prințul Carol petrece toată ziua în Tulcea și vizitează cele mai multe din numeroasele biserici de acolo... Seara, la prânz, e invitat tot corpul consular. Mai târziu se fac din nou iluminatii și se dau focuri de artificii.”

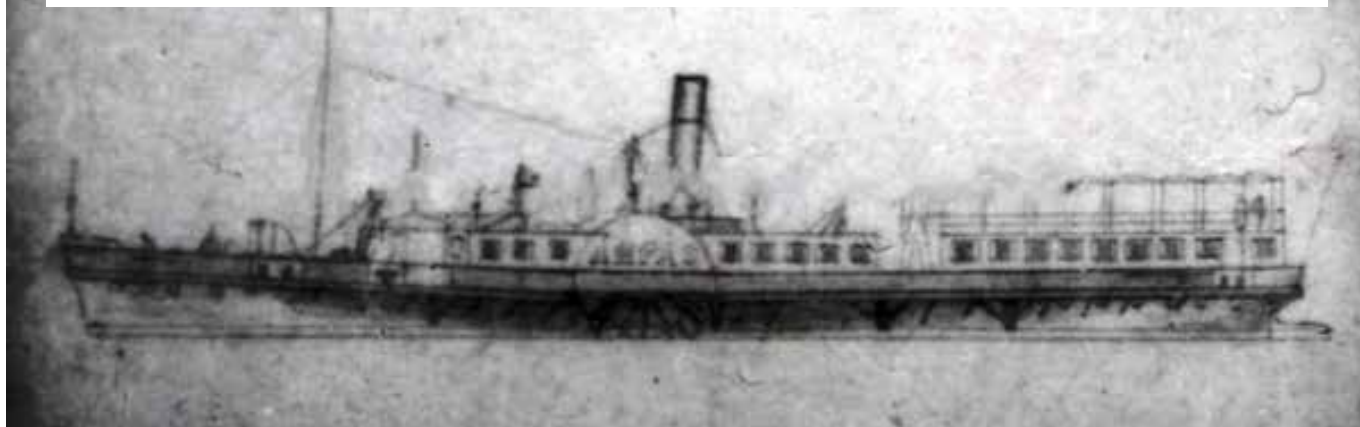
Nu am insistat cu mai multe informații privind a doua zi de vizită la Tulcea, pentru a ajunge în ziua de 17 octombrie 1879. „Din nefericire, timpul e cât se poate de rău. Ploaia și furtuna împiedică aproape punerea pietrei fundamentale a monumentului

ce trebuia să se ridice pe o stâncă de deasupra orașului Tulcea, întru amintirea luării în stăpânire a Dobrogei.” Din nefericire, Carol nu specifică cine a făcut alegerea locului monumentului, pentru că se afirmă că alegerea acestuia îi aparține. Având în vedere însă starea vremii, când nu se vedea mare lucru în jurul orașului, puțin probabil acest lucru. „La serbarea punerii fundamentale au venit și trupele; episcopul Iosif face slujba religioasă, iar Kogălniceanu ține prințului un discurs; în urmă, prințul săvârșește el însuși actul așezării pietrei fundamentale. La 12 ore, pe o ploaie torențială, care totuși nu a putut opri pe nimeni de a alerga în port spre a asista la plecarea prințului, acesta se îmbarcă pe vapor. Corpul consular în uniformă și toate notabilitățile îl petrec. Vântul vijelios ridică valuri mari pe lata Dunăre...”.

Au urmat 23 de ani strănii, într-un fel, pentru Tulcea și Dobrogea, începând cu această vizită a Regelui Carol II la Tulcea și de care presa vremii scrie în detaliu, dar fără să specifice nimic de starea deplorabilă a vremii. Regele avea să revină în Dobrogea exact peste 23 de ani, un număr de ani exagerat de mare, pentru a vedea a doua oară „noul copil al țării” și pentru a dezveli Monumentul de Independență, în ziua de 2 mai, 1902.

(mistereledunariwordpress.com)

Nava Arpad, aparținând societății de navigație austriece D.D.S.G., închiriată de Casa Regală pentru vizita la Tulcea

Descântecul și puterea vindecătoare a cuvântului

Dr. Flori IUHAS

Descântecul este o formă de expresie și act ritual oral supus unor reguli bine definite dar și ansamblu de acte care alcătuiesc un complex de rituri instrumentale după natura bolii. Practica descântatului atestă o mare vechime culturală și o evoluție neîntreruptă în macrosistemul culturii tradiționale românești. Descântecul este expresia unui sincretism cultural complex, dezvoltat în timp, care îmbină structurile magice și elemente mitice aparținând stratului arhaic precreștin și elemente proprii stratului religios. „Descânțele sunt atestate încă în primele documente culturale ale Antichității îndepărtate, începând cu civilizațiile caldeene, asiro-babiloniene și egiptene. Romanii aveau și ei un cult deosebit pentru descânțele și formule magice. Credința vechilor daci, de care pomenește și Platon în *Charmides*, era că trupul se poate vindeca numai dacă se vindecă și sufletul” (Lucia Berdan, Studiu introductiv la Aurel Candrea, 1999, p. 13).

Folclorul medical consemnează numeroase practici și descânțele. Textele de descântec și setul de informații adiacente constituie mărturia elocvente ale concepției populare, tradiționale românești privind factorul generator al bolii și aspectul îmbolnăvirii. „În sistemul magic, descânțele de boală se clasifică în cinci categorii: *boale de la Dumnezeu, de la Sânta Maria, de la Sântele zile grele, de la Alte sfinte și de la oameni predestinați a face rău*” (Romulus Vulcănescu, 1987, p. 165). Mentalitatea tradițională românească atribuie frecvent producerea efectului malativ unei forțe mitice: lelele provoacă boala „de Dânsule” sau „de iele”; Soarele ca reprezentare malignă, opusă ipostazei sacre, este factorul generator al bolii „de soare sec”, cum de asemenea pot provoca boli moroii, strigoii, deochiul, Muma Pădurii, Samca, vrăjitorii etc. Acțiunea negativă asupra ființei poate fi mediată și prin alimente, când omul capătă o boală din mâncare ori din băutură nepotrivită, ca la *friguri*, prin intervenția unui animal, când diavolul trimite în calea omului un șarpe ori o nevăstuică ca să-1 muște, prin actul intențional negativ al unei ființe umane, susținut prin forța magică a cuvântului. Acțiunea verbală malignă ca blestem privește trei

Un descântec interpretat de elevi de la Școala din Pantelimon

nivele de relații: de rudenie prin „blestem de tată, de mamă, de frate, de soră, de cumnată, de nașă, de moașă”; de vecinătate prin „blestem de vecină”; relații cu o persoană marcată de o lipsă, care-i conferă o notă de insolit și o devianță, cu conotații negative: „blestem de fată mare fără cosiță în cap” (Nicoleta Coatu, 1998, p. 6).

În caz de boală, în mentalitatea tradițională magico-religioasă, procesul de refacere fizică și psihică a individului se realizează prin sistemul tradițional al descântatului psihoterapeutic. Dintre toate credințele străvechi, cea mai răspândită la întreaga omenire este credința în deochi, o afecțiune ce poate viza tot corpul creând o stare generală de disconfort (de rău). Pentru a-l alunga, medierea este susținută de forțe sacre benefice, aparținând sistemului mitic de reprezentări precreștine (Soarele, Apa, Luna, pasărea „albă codalbă, oamenii mari,

Datul în bobii, o practică a femeilor din Dobrogea

boul breaz - corespunzător stratului cultural arhaic), și mai târziu, creștine (cu predilecție, Dumnezeu și Maica Domnului). „În cultura folclorică românească, vindecarea se realizează cel mai adesea printr-o combinație de formule incantatorii (descântecul) și practici (simultan) rituale și medicale (consumarea unor infuzii de plante, spălări, aspirarea fumului diferitelor substanțe, ungeri). Uneori descântecul este o simplă poruncă (boala este gonită prin ordine sau apostrofări) sau un blestem (cel care a trimis boala este condamnat la suferințe cumplite).

Alteori, descântecul narează istoria bolii și tehnicile de gonire a răului” (Mihai Coman, 2008, p. 97). După conținutul său, descântecul are mai multe părți: invocare, rugăciune, evocarea faptului vizat, un blestem și la final o urare de bine, un îndemn la vindecare. Pentru executarea lor e nevoie de diferite obiecte de uz casnic (cuțit, topor, sită, cană etc.) sau naturale: pietre de râu (din vârtej de ape), plante magice, apă și foc care apar sub forma de „apă neîncepută”, „apă sfințită” (mai ales la Bobotează), „foc viu și tăciune. „O altă condiție care se impune pentru ca descântecul să aibă leac este aceea a stării interioare; cel care se supune descântecului trebuie să creadă în eficacitatea lui: «Numai de crezi în descântec are putere, are leac. Credința e la temelia descântecului»” (Ernest Bernea, 2009, p. 91). Vedem astfel că terapeutica populară se bazează pe forța cuvântului, rostit în sens creator și purificator, pe autosugestie și procedee naturiste,

leacuri și ierburi din plante naturale sau alte procedee populare: fumigații, unguente minerale cu sare, cărbune, dezinfectante etc.

O categorie aparte, descântecele de ursită intră în categoria predestinării Sorții. Ursitoarele au un rol important pentru destinul uman. Sunt invocate de moașa care a ajutat la nașterea pruncului și rugate să-i ursească o soartă bună. Hotărârile lor nu pot fi clintite dar pot fi îmbunate înainte prin „ospățul ursitoarelor” care trebuie lăsat, și împrăștiat trei zile, în camera în care doarme copilul. Descântecele care urmăresc desfacerea ursitei, în caz de boală grea sunt adresate direct urselor: „*Ha! Ursită roasă poroasă,/ albastră, proalbastră,/ galbenă progalbenă,/ cu chicioarele nu frământați,/ trupu nu-i mâncați,/ în grea boală nu-l băgați,/ de l-o pocit o Fată, crapă-i țâțele,/ de-o pocit-o codru, cadă-i frunza*” (Romulus Vulcănescu, 1987, p. 165).

Bibliografie:

Berdan Lucia, „Studiu introductiv” la Aurel Candrea, *Folclorul medical comparat: privire generală: medicina magică*, Editura Polirom, Iași, 1999.

Bernea, Ernest; *Sociologie și etnografie românească. Ordinea spirituală*, Editura Vremea, București, 2009.

Coatu, Nicoleta; *Structuri magice tradiționale*, Editura Bic All, 1998.

Coman, Mihai; *Introducere în antropologia culturală. Mitul și ritul*, Editura Polirom, Iași, 2008.

Vulcănescu, Romulus, *Mitologie română*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1987.

Purtatul ploștilor

Adrian NICOLA

Bun găsit la dumneavoastră, cinstiți gospodari!

În vremurile de demult, când omul de rând nu știa a cerceta gazeta sau a roti ori apăsa nasturii aparatelor, veștile mergeau din gură în gură, duse de călători sau de oamenii umblați ai satului, duși cu rosturile lor prin târguri, iarmaroace, sau pe la rude, prin alte sate, cu războaiele sau cu armata, cu ceva pricini pe la oraș ori la învățătură, cei mai răsăriți la minte și dornici de carte. De multe ori, vorba dusă din gură în gură, trecută și prin guri găngave, dar și prin urechi fudule, ajungea în depărtare cu alt înțeles ca cea de la obârșie, încât nu mai știai care-i cea adevărată. S-au aflat, în felul acesta, fapte cărora li s-a dus vestea de adevărate, chiar de ele nu erau tocmai adevărate, dar s-au purtat și vești bune și frumoase, cum ar fi stihurile multor cântece bătrânești, puse spre neuitare în lada de zestre a neamului.

Bunăoară, acolo de unde vin eu, ajunsese vestea că, într-un anume loc, mai către răsărit și miazăzi, s-ar fi rupt carul cu proști. Adică, vezi dumneata, pe acolo erau atâția proști încât nu i-a mai putut ține carul cu care erau purtați și s-a rupt! Hei bine, nu era deloc așa, chiar dacă a rămas vestea spre a avea lumea ce se veseli, pentru că acolo se rupsesse carul cu ploști, dar românul, pus pe șotii, că ăstea nu costau parale, a înțeles și a păstrat bucata cea mai cu haz a veștii.

Acum, veți sta dumneavoastră și veți socoti, ce să caute atâtea ploști la un loc încât să se

1960. Nuntă în Topalu. Flăcăii merg cu plosca la mire

răstoarne carul cu ele? Dar ce nu duceau în alte vremuri carele, furnicuțele negoțului și schimbării mărfii?! Dinspre munte către câmpie mergeau lespezi sau drobi de sare, poame uscate sau afumate, mai ales prune și mere, ulcele, oale sau ulcioarele de lut, blide, tămâie, fuse, postave și linguri de lemn, păcură, gaz și câte cele, iar de la șes duceau spre munte, adăpostite sub coviltire, grâu, porumb, cartofi și tot ce nu se făcea prin locurile de piatră, vâlurite de veacuri, unde nu creșteau ori nu se coceau cerealele. Așa fusese și carul acela cu ploști de lemn ce se răsturnase, pentru că plosca făcea parte din averea caselor, se dădea chiar zestre dănacului, flăcăului care devenea bărbat și își înfiripa o familie.

Dar ce era – și mai este încă, prin casele de gospodari, dar și la locuri de păstrare și aducere aminte - o ploscă? Cum să vă spun eu, domniilor voastre! Ploscă i

se spune vasului acela, mai mare sau mai mic, după nevoile fiecăruia, în care se păstrează vinul sau țuica, de formă rotundă și alungită la gât a ulciorului, ca să nu se piardă din lichid dacă s-ar răsturna, dar și să se potrivească buzelor omului însetat, care să nu soarbă cu lăcomie, să-i dea voie a lua încet, cu legumeală, căci licoarea aceea nu se găsește pe toate drumurile și dacă e prea multă strică la mintea și sănătatea omului. Numai că plosca nu este burduhănoasă, burtoasă, precum pântecul prea-sătul al lacomului, e turtită, să se poată așeza la fel de bine pe pielea netedă, de lângă șa a calului, dar și la șoldul voinicului, fără a fi greu de purtat.

Vasul acesta, plosca, se strângea bine în curelușe din piele, care apoi se alungeau spre a putea fi apucate și a nu scăpa din mână ori de la oblăc, iar de curelușe se prindea dopul, acoperișul din partea alungită, pentru a nu se pierde și a fi

aproape de gura vasului.

Ploștile, cele mai multe și mai bune, erau meșterite cu mihală din lemn de paltin, ca să țină în pântece lichidul, iar lemnul de pe fața lor se încrusta frumos, precum ouăle de Sfintele Paște, cu soare, cu flori, cu cruci, cu ce credea meșterul că poate fi mai frumos, iar apoi acestea se boiau cu felurite vopsele, încât ai fi zis că ții în mână o floare, nu un fel de clondir.

În vechime, ploștile păstrau praful cu care se încărcău flintele, muschetele, puștile, pistoalele cele vechi, pentru că orice urmă cât de mică de umezeală te pune în fața dușmanului sau a sălbăticiunii ca și când ai fi avut mâinile goale, pentru că nu mai lua foc. Pentru muncile câmpului, țăranul pune în car un fel de butoiș din lemn numit botă, în care apa să fie ținută rece, dar când munca putea fi făcută de unul sau doi oameni, nu mai căra bota cea grea, își lua plosca cu apă, că și ea o ținea rece și era mai ușor de purtat. Tot ploști cu apă aveau la sold și oștenii, mai ales atunci când se porneau a merge la războaie, ploști care mai târziu s-au micșorat, s-au ușurat, făcându-se din aluminiu, de li s-a spus bidoane.

În casa omului de la sat, plosca se ținea mereu pregătită, spânzurând în câte un cui, pe vreun perete, pentru a face să rădă de culori și forme varul

acelui perete, ori la îndemână, după ușă, plină cu țuică sau vin, adăstând în așteptarea vreunui musafir sosit fără veste, pe care să-l poți omeni, să-l poți cinsti de bun venit, pentru că nu aveai timp să-ți rânduiești pâinea și sarea de „Bun venit!”.

Mai târziu, când obiceiurile s-au mai ros de vreme și s-au mai uitat, plosca a fost coborâtă în pământ, ca toate cele de vechime, adică în beciuri sau pivnițe, de unde să fie scoase la sărbători, spre aducere aminte și fală, precum că, iată, ce lucruri de preț puteau face oamenii aceia din vechime, doar cu uneltele lor arhaice, cu mâinile dibace și cu sufletele atinse de aripile îngerești ale frumosului.

Am apucat și eu vremurile când plosca însoțea ritualurile vieții omului, căci cinstind din ploscă o înghițitură de rachiu se primea vestea de a se fi născut un prunc cuiva, cu bucuria de a lăsa să-ți curgă pe buze licoarea aflai că al lui cutare și-a aflat ursita și te pofteste la nuntă, plosca cu vin te însoțea pe drumurile ce se fac atunci când te cununai în fața altarului cu cine îți era drag și la petrecerea de apoi, dar tot din ploscă se picura pe pământ, după obicei, ultima picătură de vin, Sângele Mântuitorului, atunci când plecai la cer.

Mie îmi plăcea să petrec cu privirea dănației și bărbații tineri, prietenii viitorului mire, care umblau cu plosca prin satsă dea de veste că acesta și-a găsit mireasă și îi pofteste la nuntă. Ținând de curelușă plosca împodobită cu flori de mușcate și prosop țesut în război, băteau cu nuielușă de alun în poarta gospodaruului. „Nea Vasile, ia ieși dumneata o țără la poartă, că am o vorbă să-ți spun!” începea el. „Ia-o și pe daica Florica a dumatiale, că am cu mine plosca asta cu rachiu păstrat

în butoi de dud, și e păcat să merg cu el înapoi!” Când gospodarul și muierea lui ajungeau la poartă, vestitorul le spunea ce avea de spus. „Mă trimiseră ai lui Vancea din ulița mare, Oprea și Catarina lui, să vă dau de veste că flăcăul lor cel mare, Marin, se însoară cu Frusina lui Șerban și au nuntă a doua săptămână după Duminica Tomei. Dacă vă face plăcere să veniți, să știți că sunteți poftiți la casele mirelui spre a cinsti dreapta lor unire. Că veniți, că nu veniți, eu vă poftesc să gustați din rachiuul ăsta, ca să meargă bine tinerilor în viață și să știți că din ăsta vă așteaptă în ceșcuțele de pe masă și la ai lui Vancea.”

Plosca cea mai împodobită și mai frumoasă atârna toată nunta de stânga cavalerului de onoare, pentru că era o onoare să ai în dreapta mireasa, floarea frumoasă ce începe a se deschide spre desfătarea celui ce îi va fi pe viață soț și în stânga plosca din care să se poată desfăta aceia care vor fi alături de tineri pe frumosul lor drum ce abia se zărește. Și încă nu se părăsea nici după ce nuntașii osteneau și se ogoiau pe la casele lor, era atârnată la bradul din stâlpul porții spre aducere aminte de veselie ce avusese loc.

Ne spune că nu am mințit în ce v-am spus numele pe care îl poartă acum mulți oameni ce se cheamă pe numele de Ploscă, Ploscaru sau Plosceanu, dar și anume sate din unele ținuturi ce chiar așa se numesc, Plosca.

Vedeți dumneavoastră, avea județul său și prietenul acela al meu, Gheorghe din Vârtop, când zicea: „Bei, mănânci, ți se pare bun, Dar mult mai bun este ce bei și ce mănânci atunci când vezi ce, de unde și cu cine bei sau mănânci!”.

Cu smerenie,
al dumneavoastră,
Adrian.

Nume anonimizate și viceversa

Ioan ADAM

Povestea numelor, adică a cuvintelor sau grupurilor de cuvinte cu ajutorul cărora arătăm cum se cheamă o ființă sau un lucru, o acțiune, o noțiune etc. și prin care acestea dobândesc o identitate proprie e una dintre cele mai capricioase. Se întâmplă adesea ca atribute în sine anonime să se personalizeze, după cum e posibil ca numele de persoană să se anonimizeze, dobândind o valoare categorială.

Ce face posibilă această dublă mișcare de translație? Explicațiile ar fi mai multe. Într-un eseu cunoscut mai mult istoricilor literari decât marelui public, text intitulat **Metafizica cuvintelor și estetica literară**, Duiliu Zamfirescu observa că „în fiecare cuvânt sunt reunite două elemente fundamentale: **realismul empiric** propriu-zis, adică lumea din afară, și **idealismul transcendent**, adică transpunerea acestei lumi în imagini.”¹ Însă luate în sine reprezentările spun prea puțin. Pentru a avea culoare e nevoie de compensație. Comparația e urmată de o migrație a înțelesului. Același scriitor dădea drept exemplu cuvântul **Roma**. Obârșia acestuia pare să fi fost verbul sanscrit **Râm**, care înseamnă **a curge** (prin Roma curgând, într-adevăr, fluviul Tibru). De la numele orașului Roma s-au format derivatele substantivale și adjectivale **roman** (cuvânt utilizat în formulele **cetățean roman, imperiu roman, legionarul roman, biserica romano-catolică**). Limbile derivate din latină s-au numit apoi **romane** sau **romanice**. De aici până la formula literară **roman**, adică povestire ceva mai lungă, n-a mai fost decât un pas. I-au urmat alții: **romanță, romantic, romanesc**. Dar se poate face și pasul înapoi, spre numele propriu, vezi cazul împăratului bizantin **Roman² al III-lea**. Chiar și

la noi în țară există un oraș **Roman**. Dar cine mai știe că începutul acestei istorii e în sanscritul **Râm**, adică **a curge**? Interesant e că vechii noștri cronicari ziceau că neamul nostru de la Râm se trage și că muntenii, moldovenii, maramureșenii, ardelenii dintr-o „fântână au izvorât și **cură**”.

Nu doar numele Roman confirmă „migrațiunea înțelesului” pe care o urmărea Duiliu Zamfirescu. Numele actuale sunt în marea lor majoritate foarte vechi și sunt reflexele unor practici magice. Între **nume** și **persoană**, cei vechi vedeau o relație de determinare: conform credinței **nomina omina**, alegeau drept nume cuvinte care exprimau calități pe care ar fi vrut să le aibă copiii lor. **Constantin**, de pildă, sfânt prăznuit la 21 mai, e traducibil prin **statornic**, perseverent, constant. **Valeriu**, sublinia cândva lingvistul Sorin Stati, însemna **sănătos**, iar **August – puternic**, bine crescut.³

Alte nume românești ne vin din greacă, adesea însă printr-o filieră slavonă, care a fost mult timp limba bisericii. **Nicolae** însemna **biruitorul⁴**, **Alexandru – protectorul oamenilor, Andrei – viteaz, Grigore – treaz**, mereu în stare de veghe, **Gheorghe – lucrător al pământului, țăran, Nestor – bătrân sfătos, înțelept. Vasile** coboară din **basileus**, adică **rege** și e de presupus că atunci când dădeau copiilor lor acest nume anticii voiau să-i menească un viitor spectaculos. Tot așa, **Ștefan**, derivat din **stephanos (coroană, în greaca veche)**, îl hărăzea pe purtător triumfului, gloriei. **Dumitru** (cel ce slujește lui Demeter, zeița agriculturii) implica o soartă de agricultor, de om al pământului. Tot Sorin Stati tălmăcea și nume slave: **Radu** (= vesel, bucuros), **Dobre** (= bun) sau germanice: **Bernard** (= cel tare ca ursul), **Konrad** (= cel care dă sfaturi îndrăznețe),

– diminutiv de Iulia, desigur. Nu-i prea multă «Romă» aici, în ascunzișul prenumelor celor doi – Roma cu asprimea ei, cu insistența pe virtuțile războinice și civice, cu simțul onoarei și datoriei – toate acestea obstacole dinaintea autorului? Dar chiar cuvântul «Roma» reprezintă o citire de la coadă la cap a lui «Amor», adică Roma este antiteza, contrariul Amоруlui.

Așa că iată destule motive ascunse, din perspectiva Julietei, pentru care «romeul» Romeo s-ar fi putut despărți și de prenumele său. Și poate că tocmai prenumele său prea roman, ce purta în sine fatalitatea datoriei față de larii familiei, a încurajat în mod misterios desfășurarea tragediei, prin nepotrivirea sa cu iubirea.” (Andrei Cornea, **Cuvintelnice fără frontiere**. Colecția Ego, Editura Polirom, Iași, 2002, p.13-14).

³ Sorin Stati, **Cuvinte românești. O poveste a vorbelor**, Editura Științifică, București, 1964, p.128.

⁴ Un dublet al acestuia este **Nichifor** (< gr. **Nikephōros**), care are același sens, trimițând ca și cel dintâi la zeița victoriei – **Nike**.

¹ Duiliu Zamfirescu, **Opere**, VI, Partea I, Publicistică (1909-1916). Ediție îngrijită de Ioan Adam și Georgeta Adam. Note și comentarii, indice și glosar de Ioan Adam, colecția Scriitori Români, Editura Minerva, București, 1987, p. 68.

² Acest ocol incidental prin istoria agitată a Imperiului Roman de Răsărit pe care **Roman al III-lea** l-a condus între anii 1028-1034 nu este fără un anumit rost. Locuitorii Imperiului Bizantin se numeau „rhomeos”, adică „romani”. **Romeo**, protagonistul vestitei tragedii shakespeareiene **Romeo și Julieta**, purta povara unui prenume constrângător. Julieta își somează într-un rând iubitul să renunțe la prenumele ce-l menea unui destin ingrat” „**Romeo** (s.n.), leapădă-al tău nume,/ Căci nu-i crâmpiei din tine...” Bizara cerere a fost explicată de Andrei Cornea: „...Ce avea Julieta cu «Romeo»? De ce nu era acest nume «o parte» din iubitul ei? Era numele lui rău potrivit, sau, dimpotrivă, fatal de bine? În fapt, «Romeo» este italianizarea cuvântului greco-bizantin «Rhomeos» – ceea ce nu înseamnă nimic altceva decât «roman». Dar și «Julieta» e «romancă»

Ludovic (= glorios în lupte), **Richard** (= stăpân puternic), **Robert** (= glorios, ilustru).

Sunt numeroase însă și cuvintele ce descind din nume proprii, acum uitate. Cine mai știe că **jerseu** vine de la **Jersey**, insulă din sudul Angliei, unde se fabrica de prin secolul al XVI-lea, când, vorba cronicarilor englezi, „oile începuseră să-i mănânce pe oameni”, țesătura de lână omologată în comerț sub numele de jersey? **Fesul**, acoperământ de cap la musulmani, avea forma lui clasică: bonetă cu ciucure, în orașul marocan **Fez**. **Satinul**, țesătura deasă de mătase, cu o față lucioasă, a fost descoperită în orașul chinez **Tseu-Thung**, fiind preluată apoi de arabi, spanioli și francezi. **Catrința**, adică fusta sau șorțul făcut dintr-o bucată dreptunghiulară de stofă „împodobită cu alesături, paiete”, este – crede Marius Sala – un diminutiv românesc al cărui punct de plecare este numele **Caterina**. **Meandre**, adică ocolurile, cotiturile unui râu, e un cuvânt a cărui obârșie e tot un nume propriu, acela al râului **Meandru** din Asia Mică, Turcia, al cărui curs este într-adevăr foarte sinuos. Valsul **boston** și **bostonul** (vechea presă manuală utilizată la imprimarea cărților de vizită, a ferparurilor ori a afișelor de format redus) își au originea în orașul american **Boston**. Tot așa, **novac**, **novaci**, **novăceni**, nume date în folclor unor personaje foarte puternice, coboară din numele propriu **Novác**, în jurul căruia existau o mulțime de cântece epice.

Se anonimizează cu timpul și numele unor persoane cu atestare istorică destul de apropiată de vremurile noastre. Multe studente dau anunțuri în presă ori lipesc afișe discrete prin care solicită închirierea unor camere, cămăruțe la **mansardă**. Sunt foarte puțini cei care știu că numele acestor încăperi de sub acoperiș vine de la **François Mansart** (1598-1668), celebru arhitect francez care a construit hotelul **La Vrillière** (actuala Bancă a Franței), fațada Muzeului Carnavalet, castelul de la Maisons, aripa Gaston-d'Orleans a castelului din Blois, înzestrându-le – pe toate – cu ...mansarde. Tot un francez, doctorul **Joseph Ignace Guillotin** (1738-1814) a inventat mașina de descăpățânat oameni și puțin a lipsit să cadă victimă propriei invenții.

Silueta, în numele căreia se supun unor dureroase restricții alimentare atâtea și atâtea femei și fete, derivă de la o persoană în carne și oase, **Etienne de Silhouettes** (1709-1767), „controlor general al finanțelor”. Vrând – la 1759 – să-i impoziteze și pe seniori, acest Ciumara, Remeș, Tănăsescu, Popescu, Vlădescu ș.a. francez al secolului luminilor, și-a pus în cap toată casta de privilegiați ai regimului. Cum aceștia aveau umor, calitate eminamente

galică, l-au ridiculizat, împrumutându-i numele unor obiecte croite cu zgârcenie, din material puțin, botezate generic *à la silhouette*. Un desen din câteva linii, o pictură sumară erau în ochii lor *des silhouettes* (siluete), simbolizând starea tristă a contribuabilului.

Huligan, care a ajuns la noi prin 1937, ca și în 1990, un termen onorabil, rezervat celor care contestau establishmentul, era numele unui bătaș irlandez **John Hooligan**⁵, evocat de un dramaturg într-o piesă jucată pe scena unui teatru londonez..

Și fiindcă am ajuns prin spațiul anglo-saxon, să notăm că **șrapnelul**, adică proiectilul de artilerie încărcat cu gloanțe și prevăzut cu focos reglabil, care explodează într-un punct dinainte stabilit al traiectoriei, trebuie pus în legătură cu generalul britanic **Shrapnell**, creatorul periculosului obuz.

Dar englezii, chiar când sunt de profesie militari, rămân oameni de lume, cu preocupări mondene. Pe când se războia cu rușii pe plajele Sevastopolului, lordul **James Henry Raglan** (1788-1855), comandantul corpului expediționar britanic, a inventat pardesiul de-i spunem azi **raglan**, a cărui esențială caracteristică este că mâneca pornește de la răscoiala gulerului, ceea ce facilitează mișcările purtătorului. Pentru că tot suntem la războiul Crimeii, să observăm că rochiile **malacof**, adică acele crinolone incomode, susținute pe cercuri de sârmă, în care trupul bietelor femei era practic captiv, își trag numele de la **Turnul Malacov**⁶, mult disputat de combatanți.

Ar fi multe de spus încă, alte și alte nume și expresii își așteaptă „povestea”, pe care o voi spune, poate, odată și-odată, dar timpul nu mai are răbdare...Drept final (provizoriu?) al acestor căutări și povești de filolog transcriu câteva versuri ale nemuritorului bătrân – Anton Pann:

Din vorbă în vorbă, vorbă se deschide, /din vorbă în vorbă iese adevărul, / din vorbă-n vorbă se face fapta și din faptă vorba.

⁵ Marius Sala a oferit de curând alte informații despre acest vandal al timpurilor noi: „Inițial, a apărut într-o revistă teatrală jucată la Londra, spre sfârșitul secolului 19, în care o familie de bătași irlandezi se numea Houligan (se pare că o astfel de familie chiar exista la Londra). Cuvântul a început să fie folosit ca nume comun în engleză, iar din engleză l-a luat franceza în formele *hooligan/houligan*, ca și rusa, unde a început să însemne «tânăr opozant la regimul sovietic». Româna l-a luat pe **huligan**, probabil, din franceză și rusă. *Le Nouveau Petit Robert* (2002) crede că există și o altă explicație pentru termenul englez *hooligan*, și anume ar fi o interpretare greșită a sintagmei *Hooley's gang* «banda lui Hooley», denumită după un irlandez cu acest nume.”(v. *Aventurile unor cuvinte românești*, ed. cit., p.64)

⁶ Cuceritorul acestui bastion a fost contele francez **Patrice de Mac-Mahon** (1808-1893), președinte al Franței între 1873-1879 și inventatorul **mac-mahonului**, un precursor uitat al șprițului de azi.

Centrul Multifuncțional Educativ pentru Tineret "Jean Constantin" a găzduit Festivalul Filmului Kazah de la Constanța, ediția a II-a

Oana Elena POPESCU

La începutul acestei luni, iubitorii filmului au participat la cea de-a II-a ediție a Festivalului Filmului Kazah de la Constanța, găzduită în sala mare a Centrul Multifuncțional Educativ pentru Tineret „Jean Constantin”.

„Un festival de film e o punte culturală între oameni. Nu e ușor să-l organizezi, mai ales când este vorba de o cultură atât de diferită de a noastră. Dar, dacă ești un iubitor de filme, o faci cu pasiune și lucrurile devin posibile atunci când ai oameni inimoși în jurul tău, gata să te ajute”. Liliana Hagicalil – organizator eveniment.

Evenimentul a fost organizat de Consatul Onorific al Republicii Kazahstan în Constanța, împreună cu Ambasada Republicii Kazahstan în România, „pentru a sărbători împreună cei 26 de ani de parteneriat româno-kazah și 20 de ani de la declararea capitalei Astana”.

În deschiderea festivalului, au luat cuvântul, d-nul Daulet

BATRASHEV ambasadorul Kazahstanului, care a ținut un discurs impecabil în limba română, domnul dr. Hagicalil Erghin - consulul onorific al Kazahstanului, iar din partea Primăriei Municipiului Constanța, d-na Senia Resul.

Evenimentul a fost prezentat și găzduit de Dan Cojocaru - șef serviciu coordonare Centrul Multifuncțional Educativ pentru Tineret „Jean Constantin” și Exploatarea a Filmelor.

Vineri, 2 noiembrie, începând cu ora 15.30, s-au difuzat două filme, în regia lui Rustem Abdrashov: „Sabia cu diamante”, un film istoric ce a conectat spectatorii cu perioada în care lua naștere o nouă națiune în Marea Stepa, kazahii, și un nou stat - Khanatul kazah și începând de la ora 18.00, a rulat filmul „Darul lui Stalin”.

În ziua următoare au fost

programate filmele „Birzhan Sal”, regizat de Rymbek Alpiyev și Doskhan Zholzhaksynov, și „Străinul”, în regia lui Ermek Tusunov.

Cei prezenți au descoperit atât tradițiile cât și obiceiurile, uneori atât de similare cu ale noastre, cât și partea istorică privind originile și formarea poporului kazah.

„Vă adresez deja invitația pentru anul viitor, la a treia ediție a Festivalului de Film Kazah. Să ne regăsim la fel de dornici de cultură” Liliana Hagicalil – organizator eveniment.

Școala de Bani

Oana Elena POPESCU

"De unde plecăm? În educația financiară nu stăm foarte strălucit, dar asta e optim pentru că primim drum liber în fața noastră.

România se află pe ultimul loc în Uniunea Europeană, dar sunt convins că va părăsi acest loc în câțiva ani. Puțin mai concret, la nivel global, România se află între Sudan și Honduras din punct de vedere al educației financiare, între locurile 124 și 126. Pozitiv este că, din ce în ce mai mulți oameni câștigă, de fapt, cunoștințe în domeniul financiar, astfel încât astăzi o treime dintre români sunt foarte siguri de cunoștințele financiare pe care le au. Ce avem de făcut? Avem de acoperit pe cei 4 din 10 români care consideră că nu au niciun fel de cunoștințe financiare", sunt cuvintele d-nului Sergiu Manea, CEO Banca Comercială Română, de la care a pornit inițiativa de a doborî recordul actual pentru cea mai mare lecție de educație financiară, consemnat de Guinness World Records în anul 2013. Aceasta a avut loc în SUA și a adunat la start 5.624 de participanți.

În data de 31 octombrie 2018, aproape 1.000 de oameni au participat, în întreaga țară, la cea mai mare lecție de educație financiară, cu ocazia Zilei Mondiale a Economisirii.

Evenimentul din Constanța a fost găzduit de Centrul Multifuncțional Educativ pentru Tineret "Jean Constantin," iar lecția a fost organizată în parteneriat cu rețeaua Bibliotecii Metropolitane București, precum și cu opt biblioteci județene din întreaga țară.

Cât mai economisesc românii?

Suma de bani pe care oamenii o pun deoparte lunar, fie în economii, fie în investiții, a crescut, în ultimul an, în toate cele șase piețe din Europa Centrală și de Est - Republica Cehă, Slovacia, Ungaria, România, Croația, Serbia și Austria - acoperite de cel mai nou studiu al Erste Group privind economisirea,

cercetarea anuală „Money Matters”, ediția 2017.

Astfel, pentru această regiune în ansamblu, suma medie lunară economisită a fost de 91 de euro în 2017, reprezentând o creștere anuală de 10,4% față de 2016 și de 20,3% față de anul 2012. Românii au înregistrat cea mai mare creștere de la un an la altul, în privința banilor puși deoparte, ajungând la 53 de euro lunar, în creștere cu 15,2% față de anul trecut și cu 35,9% față de 2012. Austriecii continuă să fie lideri în această zonă a Europei, cu o medie de 239 de euro în fiecare lună, urmați de slovaci – 107 euro și cehi – 88 de euro. Pe locurile următoare se află croații – 63 de euro, ungurii – 53 de euro și sârbii – 37 de euro.

La nivelul întregii regiuni, studiul consemnează o creștere generală a numărului de persoane care spun că situația lor financiară generală s-a îmbunătățit în ultimul an. Tot românii conduc și aici în topul creșterilor, cu un avans de 8% în ultimul an, până la 33%, similar cu cel al cehilor, dar care au urcat până la o pondere generală de 43%. Cu toate acestea, aproape jumătate din numărul celor intervievați în România (49%) au declarat că viața lor financiară a rămas la fel. La polul opus, sârbii (35%), croații (31%) și ungurii (23%) se plâng că finanțele lor au mers mai prost în 2017. (Sursa: BCR)

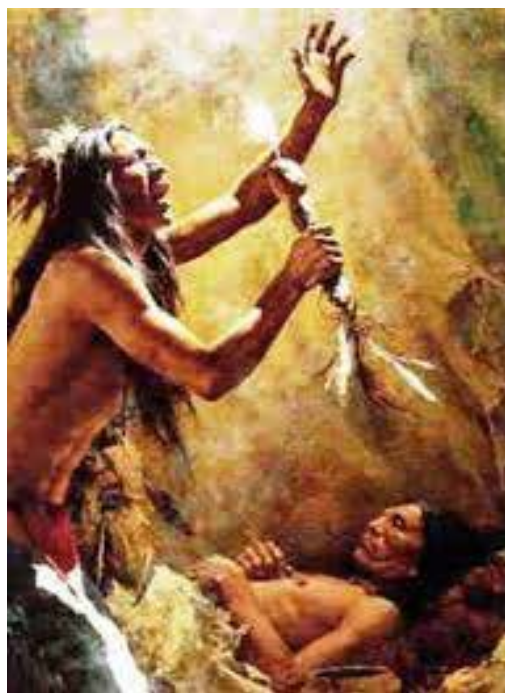
Plante medicinale sacre în cultura nativ-americanilor

Drd. Mirela STAICU

Pornind de la premisa că multe lucruri există pe pământ pentru a fi folosite de om, mai ales în momentele dificile ale vieții, nativii nord-americani ocrotesc plantele și le utilizează cu măsură, pentru ca nu cumva resursele să se epuizeze. De multe ori, se culegea fiecare a treia floare, pentru ca recolta să fie suficientă, iar actul recoltării era unul blând și atent. Medicina modernă mizează pe operații deosebite și pastile puternice, însă populațiile băștinașe din America de Nord au dezvoltat o adevărată cultură a plantelor vindecătoare, refuzând, de multe ori, tratamente revoluționare în detrimentul remediilor strămoșești. Diverse flori, frunze sau rădăcini se folosesc în ritualuri de vindecare, în combinații cunoscute doar de cel care are abilități șamanice, invocând prin rugăciuni, cântec și dans, spiritele vindecătoare. În credința nativilor, boala era urmare a încălcării cutumelor, iar cel afectat trebuia să treacă prin toate etapele bolii înainte de a primi vindecarea. De multe ori, la ceremonia șamanică participau mai mulți membri ai tribului, pentru că rugăciunea colectivă a avut întotdeauna un efect mai puternic.

Unul dintre cele mai importante elemente utilizate în ceremoniile de vindecare este fumul rezultat din arderea diverselor plante sau substanțe derivate din plante. Desigur, această practică se regăsește în multe culturi, exemple regăsim în majoritatea bisericilor creștine, unde se arde tămâia cu scopul de a crea atmosfera de sfințenie, ca "simbol al rugăciunii și al faptei bune"¹. Tămâie au adus și cei trei magi în ieslea în care s-a născut Iisus Hristos și tot tămâia se regăsește în multe pasaje biblice, inclusiv în versetele despre Apocalipsă. Prin tămâiere, se sfințesc lucrurile din jur, prin pogorârea harului Sfântului Duh, fiind socotit și un act de jertfă în fața lui Dumnezeu.

La popoarele native din America de Nord, fumul reprezintă mijloc de comunicare cu divinitatea, fiind extrem de răspândită practica fumării pipei și trimiterea fumului în cele patru puncte cardinale. De cele mai multe ori, se ard diverse plante medicinale, iar parfumul produs prin ardere are un puternic

efect narcotic, aducând persoanele care îl inhalează într-o anumită stare de spirit, în care se declanșează amintiri, se trezește spiritul și se descoperă căi de urmat.² Sunt binecunoscute așa-numitele viziuni din timpul ceremoniilor, determinate de inhalarea substanțelor arse, viziuni în care, de multe ori, au loc conversații cu strămoșii, care oferă sfaturi pentru buna cărmuire a triburilor sau rețeta unor poțiuni de vindecare. Totodată, fumul curăță locurile, obiectele și oamenii, alungând energiile negative, ca pregătire pentru săvârșirea ritualurilor de comunicare cu Marile Spirite și de invocare a puterilor vindecătoare.

Desigur, plantele medicinale se folosesc pretutindeni, singura diferență constă în frecvența unora în diverse regiuni, astfel că omul utilizează, în mod firesc, planta care crește în regiunea sa. În partea de nord a Americii, cele mai folosite plante medicinale sunt *tutunul*, *iarba zimbrului* ("sweet grass"), *salvia* și *cedrul*.

Tutunul este cel mai important întrucât are rolul de a facilita comunicarea cu spiritele, fiind principalul activator al celorlalte plante arse, cărora

¹ Teodor Danalache, „Tămâia”, 24.05.2013, <https://m.crestinortodox.ro/liturgica/viata-liturgica/tamaia-96430.html>, accesat la 15.11.2018.

² „Smudging and the Four Sacred Medicines”, <http://www.dancingtoeaglespiritsociety.org/medicines.php>, accesat la 15.11.2018.

li se oferă tutun înainte de a le culege. Se crede că astfel plantele vor înțelege rolul și rostul culegerii. Tutunul este deseori adus în dar bătrânilor la ceremonii, fiind primul folosit în cadrul ritualului.

Iarba zimbrului este planta considerată a fi părul sacru al Mamei Pământ, amintind, prin aroma ei dulce, de bunătatea, gingășia și iubirea pe care o are natura pentru om. Popoarele native o culeg și o împletesc în trei spice, reprezentând dragostea, bunătatea și onestitatea. De asemenea, se folosește la ardere, pentru purificare, în cadrul ceremoniilor de vindecare, având efect de calmare, dar și de atragere a spiritelor bune. Această plantă se folosește și în culturile europene, mai ales în perioada Sărbătorilor de Iarnă.

Salvia are o putere medicinală mai puternică decât iarba zimbrului, fiind deseori folosită datorită proprietăților sale curative. De cele mai multe ori, se fierbe și se consumă ceaiul rezultat, reușind să elimine gândurile tulburătoare și energiile negative.

Cedrul se amestecă frecvent cu salvia, ceaiul rezultat fiind bun împotriva infecțiilor. Băile cu cedru sunt vindecătoare, iar în combinație cu tutunul provoacă scânteie, ce atrag atenția spiritelor la începutul ceremoniilor. Cedrul se folosește, de asemenea, în căsuțele de purificare prin saună ("sweat lodge") dar și în ceremoniile de postire, pentru protecție: crengile de cedru folosesc drept podea în căsuțele de purificare prin saună, iar unii construiesc un cerc din cedru în timp ce postesc.

Aceste plante se folosesc și în zilele noastre în cadrul ceremoniilor nativilor nord-americani, acolo unde încă se săvârșesc, însă întotdeauna utilizarea lor este atentă, pentru a nu perturba echilibrul natural, luând doar ceea ce este necesar. Este o lecție de viață oferită de triburile băștinașe nouă, tuturor celor care risipim fără măsură resursele pământului, care nu sunt nici pe departe inepuizabile.

Info - Datina

In Finlanda, sub tricolor românesc

La invitația Asociației Culturale Helsinki două eleve ale Centrului Cultural Județean Constanța Teodor Burada însoțite de Dan Cojocaru, Șef Serviciu în cadrul Centrului, vor prezenta un spectacol aniversar pentru sărbătorirea Centenarului Marii Uniri împreună cu românii stabiliți în Finlanda. **Daria Peltea și Martina Măriuca Bursuc** sunt eleve ale clasei de canto-muzică ușoară conduse de profesor **Teo Rădulescu**. Asociația Culturală Helsinki a luat ființă în anul 2010 și a adunat în tot acest timp câteva sute de români stabiliți în Finlanda fie ca membri cotizanți sau simpatizanți.

Luminița Copădineanu, dobrogeanca noastră plecată din Constanța și ajunsă în țara lui Moș Crăciun, președinta acestei asociații încearcă prin activitățile pe care le conduce să păstreze și să ducă mai departe tradițiile populare moștenite de la înaintașii noștri. Fie că este vorba despre tradițiile de Crăciun sau de Paște, despre ce înseamnă și cum se creează un mărtișor, despre istoria sau gastronomia românilor, Luminița Copădineanu este motorul care pune în mișcare un angrenaj conceput cu respectul pentru țara care i-a adoptat. Familiile mixte, sau ale românilor se întâlnesc periodic fiind astfel conectați la realitățile țării de origine și reacționând de fiecare dată când este nevoie.

Este o comunitate mică, dar care crește, numărul românilor care aleg să părăsească țara fiind din nefericire din ce în ce mai mare. Dorul de casă, de familie, de amintirea tinereții sau a copilăriei, de vremurile în care nu existau griji îi determină, iată, pe frații noștri să fie mândri de o istorie care în an centenar amintește lumii că luptele de la Mărășești, Mărăști și Oituz sunt înscrise în primele zece mari victorii ale tuturor timpurilor. Istoria Finlandei seamănă izbitor cu istoria României. Anul acesta, la 6 decembrie, Finlanda împlinește 101 ani. Provincia Karelia are aceeași istorie cu cea a Moldovei, actuala Republică Moldova. Există la Helsinki un grup folcloric, Frunza, membrii acestuia fiind finlandezi îndrăgostiți de folclorul românesc. Pentru întâlnirea cu românii din Finlanda Centrul Cultural Județean Constanța Teodor Burada a pregătit un spectacol de muzică și teatru care include o scurtă istorie a celor mai importante momente care au dus la Marea Unire de la 1 Decembrie. Se va face și o donație de carte și ediția completă a revistei Datina.

La mulți ani români! Oriunde v-ați afla!...

Înrolat pe front la 60 de ani - Costa Foru

Conf.univ.dr. Aurelia LĂPUȘAN

„Omul bun se cuvine să fie cunoscut așa cum merită. Altminteri zadarnic au trecut anii și zadarnic au crescut rânduri de flori peste mușuroiul de pământ, sub care doarme, împăcat cu veacul, unul din sufletele cele mai înalte și mai curate ale acestui leat de răsplămădire a întregii vieți românești. Nu era un om, era un zâmbet. O seninătate desăvârșită, aidoma cumplitei neprihăniri a unui copil, care îi îngăduie mărturisirea a tot ce dorește și visează, fără măcar să-l înjunghie bănuiala că poate ajunge aspru, sau părtinitor. Moșneguțul rotund și roz cu mustață colilie și ochii luminoși, îmbina astfel cu atâta armonie cele două margini ale vieții, încât numai orbii puteau să-l priceapă greșit și să nu-i primească judecata.

Aceia venea din desăvârșite seninătăți și tot lor le era hărăzită. Cântarul obișnuit al mizeriilor noastre mărunte n'avea putere să măsoare o inimă așa de dreaptă, așa de limpede, așa de bravă. Aceasta este, poate, taina pentru care Costa-Foru n-a avut dușmani, nici chiar pe cei mai înverșunați potrivnici ai gândurilor lui. E vreo deosebire între asemenea stare și aceea a unui părinte față de copiii pe care și-i muștră? Nu cred. Și iată că, răsucind astfel cuvintele, se lămurește, fără îndoială, toată existența de dragoste, cinste și părintească grijă, pe care bătrânul zâmbitor din Dealul Patriarhiei a închinat-o dreptăților și bunătății, cei doi uriași stâlpi de temelie, trebuitori unei vieți mai

luminoase. Și tot astfel se lămurește, poate, pentru ce Costa-Foru s-a părăsit pas cu pas pe sine, dăruindu-se zilei de mâine. Adică iubirii de oameni și iubirii de copii. Iar fiindcă nu poți iubi pe nimeni, fără să nu aperi țelul dragostei tale, Costa-Foru și-a împins lupta tot pe-atâta de departe, pe cât de departe își duse și iubirea. L-am văzut îmbrăcând strai de ostaș voluntar la vârsta de șaiszeci de ani, l-am văzut jertfindu-și banul să tipărească în țara noastră cea dintâi revistă pentru copii și l-am văzut adunând cu mâini înfierbântate tot ce-i rămăsese dintr-un copil iubit, așchii de oscioare frânte în detunătura de obuz... Pentru țara de astăzi și de mâine, pentru liniștea și buna stare a timpurilor ce vin, Costa-Foru n-a pregetat să-și plătească, în seninat, de bună voie și cu bărbătească mândrie, dajdia cea năpraznică. Astăzi, când mi-l amintesc, îl văd ca pe un Moș Crăciun micuț și vesel, care în loc de daruri mărunte și amăgitoare, împarte zâmbitor din sacu-i plin, fărămele unei vieți de omenie.” - Victor Ion Popa¹

¹ Text extras din "Suflet de părinte - Cuvinte pentru copii și tinerime / C.G. Costaforu dacoromanica.ro

Repere biografice

C.G. Costa Foru (1856-1935) a fost o remarcabilă personalitate culturală română, ziarist de autoritate, avocat și activist pentru drepturile ziaristilor, fondator al Ligii drepturilor omului și ale cetățenilor (1929), inițiatorul Comitetului pentru amnistie (1928-1929) și al Blocului pentru apărarea libertăților democratice (1935). A fost fiul unui cunoscut om politic, profesor de drept civil, primul rector al Universității din București (1864-1871), fost deputat, senator, ministru.

S-a născut la 26 octombrie 1856, la Joseni (Berca), județul Buzău, unde și-a petrecut o mare parte din viață. A învățat la Pensionul Schewitz și la Colegiul „Sf. Sava”, în Germania la Heidelberg și în Franța, la colegiul

G. G. COSTA-FORU

Octombrie 1916

Domnule Ministru,

Gândindu-mă că în vreme de războiu s'ar putea ivi lipsa de ofițeri în armata țării, subsemnatul, carele deși ajuns vârsta de 60 ani, mă simt trupește și mai ales sufletește în putere de a-mi face datoria la front, am onoarea a vă ruga, de a-mi acorda favoarea pe care mi-ați acordat-o în 1913, de a reintegra cadrul ofițerilor de rezervă, trecând cu vedere limita de vârstă.

Vă cer a mă trimete la front, chiar cu gradul în care m'am retras, dacă nu cu acela care mi se cuvine, potrivit deslușirilor din petiția mea din Ianuarie 1914 la care mă refer, rugându-vă a o avea în vedere.

În adestarea dispozițiunilor Dvs., am onoarea a vă ruga, Domnule Ministru, să primiți încredințarea deosebitei mele considerațiuni.

(ss) C. G. Costa-Foru.

Saint Barbe. Ia parte la Războiul de Independență, apoi revine în capitala Franței pentru a urma cursurile Facultății de Drept.

Politician de forță, apreciat orator, a manifestat un deosebit interes pentru tineret și problemele acestuia. Constantin Gheorghe Costa-Foru a îndeplinit funcții în diplomatie și în administrație, fiind atașat diplomatic la Paris și subprefect în Comana-Vlașca.

A desfășurat o deosebită activitate în domeniul publicistic, fiind cel care a înființat ziarele *Ciomagul, București* și *Epoca*², revistele *Scrisoarea săptămânii*³, *Alergătorul*⁴, *Părerile unor spectatori* și *Revista copiilor și tinerimii*⁵.

A semnat în ziarele *Dimineața* și *Adevărul*, unde s-a pronunțat împotriva războaielor, pentru conviețuire pașnică cu naționalitățile conlocuitoare, pentru desființarea cenzurii și libertatea presei. Îi scria lui Constantin Mille : "Am ales Adevărul și mă rog de dumneata să-mi dai ospitalitatea în cititul dtale ziar, fiindcă neînregimentat în niciun partid politic, vreau să scriu simțirile și credințele mele în aceeași libertate de cugetare nețarmurită cu care scriam odinioară - acum un sfert de secol - înființând *Epoca*, apoi *Scrisoarea săptămânii*, apoi ziarul *Bucarest*, până când, după intrarea mea în Cameră, prea degustat de bucătăria parlamentară, am încetat de a scrie și am pus cruce

carierii mele politice. »⁶ Colaborări la *Cuvântul liber*, *Realitatea ilustrată*, *Dimineața copiilor*,⁷ *Calendarul nostru*⁸, *Izbânda*, *Jurnalul*, *Avântul*, dar și *Strălucitorul*⁹ din Constanța.

*România de la mare*¹⁰ i-a publicat necrologul. Cititorii constănțeni aflau astfel că « A murit C.G.Costa Foru. S-a stins la adâncă bătrânețe, după o viață trăită din plin, inimosul ziarist de rasă C.G.Costa Foru. Animator, pamfletar viguros, luptător neînfricat pentru democrație și dreptate socială. Atacat aprig a ținut piept tuturor și a dat lovituri tot așa de aprige. Ca ziarist a avut momente de eroism de epopee. Prin scrisul său, prin agitația sa a smuls din zidurile ocnei două victime ale unei erori judiciare, soții Miulescu, osândiți pentru crimă. Printr-o revistă de un format original...o scrisoare cu plic...Scrisoarea săptămânii, a răscolit dosare, a întreprins anchete, a publicat reportaje senzaționale asupra cazului soților Miulescu/.../ S-a remarcat iarăși ca prezident al Ligii drepturilor omului, luptător pentru cauza dreptății sociale. Cu Costa Foru dispăre ultimul reprezentant - poate - al pleadei de ziariști care vedeau în această nobilă

² Fondat în 16 noiembrie 1885, prim redactor Barbu Ștefănescu Delavrancea

³ *Scrisoarea săptămânii*, 11 ap.1888 - 25 apr.1889, redactată de C.Costa Foru

⁴ *Alergătorul, București*, 1 aprilie 1891 - 9 aprilie 1892, cotidian politic de orientare liberal conservatoare, redactat de C.Costa Foru.

⁵ *Revista copiilor și tinerimii*, săptămânal, 25 mai 1913-12 nov.1916, 1 ianuarie 1919-1924, sub conducerea lui Costa Foru și a lui I. Barberis.

⁶ Din viața și opera unui mare democrat român, C.G.Costa-Foru, 1986, Dacia, Cluj Napoca, p.35.

⁷ Periodice editate de Societatea Adevărul, vezi Centenarul ziarului Dimineața, 1904-2004, Editura SemnE, p92.

⁸ *Calendarul nostru*, Bârlad,1918, publică literatură despre război, amintiri, comentarii și studii, colaboratori N.Iorga, I.Simionescu, V.Voiculescu, Al.Vlahuță, C.Costa Foru și alții.

⁹ *Strălucitorul*, organ independent, 1919-1941, neregulat, director Miltiade Cutava.

¹⁰ *România de la Mare*, organ dobrogean politic-economic-literar, Constanța, 26 nov.1933-28 mai 1940. Director C.Irimescu, apoi Al.Gherghel.

profesie un apostolat. »¹¹

Debutază în politică ca membru al Partidului Conservator, este ales deputat, dar renunță pentru a se dedica afacerilor cu petrol, fiind unul dintre cei mai activi întreprinzători industriali din România.

În 1914 este membru în primul Comitet de inițiativă și mai apoi în Comitetul Central al Asociației "Cercetașii României", rămânând una din personalitățile care au sprijinit constant Cercetășia. A explicat pe înțelesul copiilor principiile morale cuprinse în Legea Cercetașului în Scrisori către cercetași și aspiranții-cercetași.¹²

Conduce *Revista copiilor și a tinerimii*,¹³ în care sunt publicate articole și povestiri despre cercetășie. În preajma intrării României în primul Război mondial revista propune exemple de activități pe care cercetașii ar putea să le facă în caz de mobilizare. Preocupările sale pentru democrație s-au răsfrânt și asupra organizării cercetășiei, propunând, printre altele, ca cercetășia să facă abstracție de decalajele sociale sau ca șefii de patrulare să fie aleși de către cercetași și nu numiți de către comandanți.

Soldat în prima lunie la 60 de ani

La 60 de ani Costa Foru s-a înrolat voluntar în Corpul IV Armată, apoi este integrat în corpul ofițeresc al Armatei I. Scrie pe front, în 1917, broșura *Credințe și îndemnuri ostășești*, dedicată fiului său « trăznit de un obuz vrăjmaș ».

Fiul său, Gheorghe Costa-Foru, fost cercetaș, încadrat ca ofițer de artilerie, murise în luptele de lângă Brașov în septembrie 1916.

¹¹ *România dela Mare*, II, nr.10, 19 august 1935, p.2.

¹² București, 1914.

¹³ *Revista copiilor și tinerimii*, în colaborare cu I.Barberis, 25 mai 1913 - 12 nov.1916, reapare la 1 ian.1919 până în 1924. Apare în fiecare sâmbătă sub conducerea d-lor: C. G. Costa-Foru și I. Barberis, Ediție populară, București: Institutul de Arte Grafice și Editură "Minerva". În 1929, Victor Ion Popa era angajat redactor și desenator la revista copiilor și tinerimii.

„Ca român, pentru binele neamului - ceea ce implică o pornire mai altruistă decât egoistă - trebuie să intrăm în acțiune, trebuie să ne supunem la sacrificii, oricât de mari și de grele ar fi ele, trebuie să înfruntăm primejdiile războiului, ca să ne întregim...” C.Costa Foru.¹⁴

După încetarea ostilităților, prin semnarea armistițiului din noiembrie 1918, diplomații români și-au concentrat atenția pe susținerea dreptului de recunoaștere legitimă a statutului politic și teritorial al țării. În același timp, între guvernele aliate și factorii politici români au existat numeroase relații de informare reciprocă, un rol important în această privință jucând misiunile diplomatice ale Franței, Marii Britanii și Italiei. Primul Război Mondial a avut un impact deosebit asupra conștiinței colective, prin efectele sale directe: milioane de morți și răniți, foamete, schimburi de populație, noi configurații de granițe etc. Toate acestea au dus la apariția, la finele războiului, a unui număr important de organizații internaționale care-și propuneau conservarea păcii, instalarea regimului democratic, libertăți cetățenești, ștergerea decalajelor dintre țările mici și mari.

¹⁴ C.Costa Foru, Nicio contradicție, Părerile unui spectator, 20 septembrie 1914.

În România, alături de aceste mișcări sau generate de acestea, s-a înregistrat o puternică agitație antidinastică, care a început în toamna anului 1917 și în iarna lui 1918, cerându-se chiar abdicarea regelui. Restaurarea politică a țării s-a datorat marilor evenimente care s-au dezvoltat din prea lungă și mocnita dorință populară de a reuni provinciile țării, începând cu Basarabia și continuând cu Transilvania.

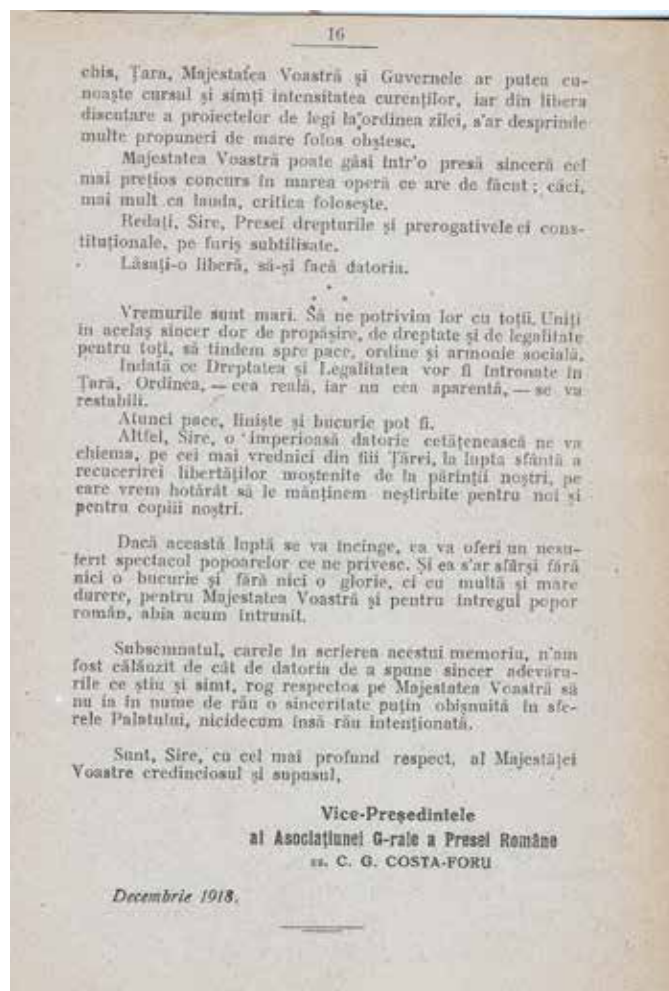
„Pentru regele Ferdinand, oamenii care conduc destinele țării sunt, scria în memoriile sale Sextil Pușcariu, niște figuranți pe care îi menajează atâta timp cât are nevoie de ei și îi lasă să cadă în momentul când îi par incomozi. E poate un precept pe care domnitorii îl au înscris în catehismele lor, dar este un lucru care poate să aibă de urmare deziluzia oamenilor de bine, ce-și dau tot ce au mai bun ca să-l slujească. Așa a făcut și cu Nistor, căruia împreună cu Inculeț, le-a cerut să părăsească pe Vaida spre a-l răsturna și să treacă la Averescu pentru ca să-l controleze pe acesta.”¹⁵

Unirea de la 1 Decembrie 1918 a necesitat măsuri legislative, economice și politice de realizare a unificării depline, a integrării provinciilor revenite acasă în statul român.

A fost mai întâi o perioadă de tranziție, între anii 1918-1920, când organisme special create, cum au fost Sfatul Țării, Parlamentul și Consiliul Dirigent din Transilvania, Comitetele Unirii din Basarabia și Bucovina au asigurat integrarea pașnică a acestor teritorii românești în statul național. Integrarea se face prin cultură și idealuri politice. În 1920, prin Decrete lege, aceste organisme regionale de tranziție au fost desființate. În plan economic unificarea s-a realizat mai întâi prin ștampilarea coroanelor și rublelor, în 1919, și prin Legea Impozitului din 1921 prin care s-a fixat un impozit unic, pentru toți cetățenii, în funcție de avere. În același timp, s-a introdus Legea Bugetului de stat, valabilă și pentru teritoriile nou revenite. În plan politic, încă din 1918, s-a introdus în România votul universal, egal, direct și secret pentru toți cetățenii de la 21 de ani. Erau exceptați de la dreptul de vot militarii, magistrații și femeile. Eforturile constante depuse de asociațiile feminine și presiunea pe care acestea au exercitat-o asupra liderilor politici pentru îmbunătățirea statutului civil și politic al femeii, au înregistrat succese parțiale.

Abia noua lege a unificării administrative, promulgată în luna iunie a anului 1925, prevedea la articolul 10 obligativitatea cooptării consilierelor femei în comunele reședință de județ și facultativ

¹⁵ Pușcariu, Sextil, 1978, Memorii, București, Editura Minerva, p.505.

în celelalte comune urbane în funcție de numărul locuitorilor. (Femeile vor primi dreptul de vot prin Constituția din anul 1938).

La sfârșitul anului 1918, dar, mai ales în primele luni ale anului 1919, situația la frontiera de est s-a agravat pe fundalul atacurilor bandelor bolșevice rusești și ucrainene, ceea ce a impus riposta fermă a grănicerilor și a armatei române, implicat a trupelor dobrogene.¹⁶

Presa se reface, cenzura se menține

La 2 decembrie 1918, potrivit ziarului *Socialismul*¹⁷, se constituie în Capitală o asociație liberă a ziariștilor profesioniști, al cărui scop era apărarea intereselor profesionale.

Pentru presă intrarea în vigoare a Decretului privind cenzura ziarelor, telegramelor, corespondenței, la 6 decembrie 1918, prevedea, printre altele: "Cenzurarea se exercită de

¹⁶ Scurtu, Costin, 2013, în Armata și mass-media. Studii și comunicări prezentate la sesiunea științifică dedicată

Zilei Arhivelor Militare și aniversării a 93 de ani de la înființarea Centrului de Studii și Păstrare a Arhivelor Militare Istorice, Editura Istros, Brăila, p.24.

¹⁷ Istoria jurnalismului din România în date, 2012, volum coordonat de Marian Petcu, Editura Polirom, p.434.

președintele Consiliului de Miniștri asupra tuturor produselor de tipar, ilustrații, produse muzicale, reprezentații teatrale sau cinematografice. Apariția oricărui ziar nou este supusă aprobării prealabile a cenzurii.” În acest sens se constituia o delegație specială condusă de un membru al guvernului.¹⁸

La 13 decembrie are loc marea grevă a tipografilor bucureșteni: circa 600 de oameni cer salarii mai mari și condiții mai bune de muncă. Guvernul autorizează deschiderea focului și în Piața Teatrului Național din București sunt uciși 16 tipografi și răniți câteva sute.

O parte dintre manifestații sunt arestați și torturați. Învinuirea de „crimă contra siguranței statului, complot contra statului” și provocare de rebeliune și ofensă adusă regelui”. Infiltrați printre manifestații și militanți comuniști din dispoziția bolșevicilor de la Moscova.”¹⁹

Situația presei românești era la fel de precară. Pe de-o parte se reînființau ziare în toate provinciile românești, pe de alta erau interzise. Ziariști arestați, dosare politice, delikte judecate de tribunale militare. După patru ani de război, zorii păcii păreau tot întunecați.

La revenirea în activitate, Constantin Mille scria în primul său editorial din Adevărul din 3 ianuarie 1919: ”Azi visul rău a trecut. Sunteți în casele voastre. Între patru pereți goi - căci nemții au luat tot – vă găsiți ca într-un palat fermecat, căci închideți ochii și vedeți aievea visul copilăriei părinților voștri: România Mare!”²⁰

În același prim număr din 1919, semna și C.Costa Foru: ”În România Nouă trebuie să ne croim o viață nouă”²¹, înțelegând prin aceasta dezvoltarea democratică a statului român, respectarea Constituției și a legilor, desființarea cenzurii, dezvoltarea învățământului de toate gradele. Încă de atunci Costa Foru combate cu vehemență bolșevismul, „sursele sale de producere” și de difuzare, efectele acestuia asupra maselor.”

Pentru a doua oară cei care ne guvernează aduc o puternică zdruncinare temelilor noastre sociale, îndrumând țara spre bolșevism. Prima dată a fost de frică ca să nu pătrundă, acum ca să nu se lățească. Scopul era bun, dar mijloacele rele, mai mult chiar decât rele, căci, în ambele dăți în loc să ne scape de bolșevism, l-au ajutat, atunci de a pătrunde, de a se lăți.

Bolșevismul la noi nu a venit de jos, ci de sus. Cei ce au dat lovitura de moarte proprietății au fost aceia care juraseră s-o apere, cei care azi, între ei se ceartă revendicându-și fiecare meritul de a fi dat țăranilor pământ”.²²

Memoriul Asociației generale a presei române către Rege

La 20 decembrie 1918, vicepreședintele Asociațiunii generale a presei române, C.G.Costa Foru, primit în audiență de Majestatea sa regele, expune „Memoriul Asociației generale a presei române către majestatea sa Regele Ferdinand I”.²³ Autorul memoriului pleda în calitate sa oficială de vicepreședinte al Asociației și problemele expuse se rezumau la cenzură, suprimarea de ziare și arestarea de ziariști.

„Liberă și neatinsă de Puterea executivă sau de Puterea Legiuitoare ordinară, Presa, după Constituție nu este supusă decât controlului Instanțelor Judecătorești. Ziariștii vinovați să fie judecați și pedepsiți. O vrem, o cerem; căci cu cât răspunderile vor fi mai efective și severe, cu atât autoritatea și prestigiul presei va crește, iar Presa epurată își va îndeplini misiunea ei în Stat tot mai de sus. Răspunderile să fie însă stabilite pe calea legală, fățiș, la lumina zilei, iar pedepsele pronunțate de judecătorii legali.”

Cu acest preambul, autorul îl informa pe rege că de la declararea războiului, invocându-se starea de asediu, Presa a fost supusă unei cenzuri fără precedent, fapt neconstituțional, ilegal, contravenind mai multor articole din Constituție.

Autorul memoriului îl informa pe rege că deși există prevederi clare, de doi ani și 4 luni, deci de la intrarea în război a României, ziarele au fost suprimate și în același timp ziariștii cari le scriau au fost arestați în bloc și internați într-un hotel.” Sugrumată de Cenzură, Presa nu și-a putut îndeplini datoria sa în Stat nici chiar protesta împotriva atentatului de care este victimă, răul acesta – cenzurarea presei în timpul războiului răsfrângându-se asupra Țării, Armatei și chiar Majestății sale. Asociația generală a Presei române își îndreaptă doleanțele către Regele Țării, fiindcă el este paznicul firesc și jurat al Constituției, care garantează tuturor Românilor libertățile lor publice, esențiale vieții constituționale, între care,

¹⁸ Idem.

¹⁹ Idem, p.354

²⁰ Centenarul ziarului Dimineața, 1904-2004, Editura Semne, 2004, p.85.

²¹ Adevărul, nr.10759, 3 ianuarie 1919, apud Din viața și opera unui mare democrat român, C.G.Costa-Foru, Dacia, Cluj Napoca, 1986, p.65.

²² Costa Foru, la curtea marțială, Adevărul, XXXV, nr.11694, 21 mai 1922, apud Din viața și opera unui mare democrat român, C.G.Costa-Foru, Dacia, Cluj Napoca, 1986, p.142

²³ Memoriul Asociației generale a presei române către majestatea sa Regele Ferdinand I, 1919, Tipografia Adevărul.

în prim loc, libertatea Presei.

De fapt, de la declararea războiului, Presa, pe temeiul Legii stărei de asediu, a fost supusă unei Censuri mai aspră ca nicăieri aiurea. În Rusia ea era mult mai blândă. Legea Stărei de asediu este însă, în drept, inexistentă, iar de fapt, inconstituțională. Inexistentă, - fiindcă, înființată la 1864, după lovitură de Stat a lui Vodă-Cuza, ea a fost formal abrogată prin articolul 129 din Constituția de la 1866, sub care, - teoreticește – încă trăim. Regală – fiindcă nu poate fi legală o lege care contravine Constituției.

Departate de a fi primejdioasă, Presa este, Sire, scria Costa Foru, cel mai minunat instrument pentru buna desfășurare a Guvernelor și a Popoarelor. Fără presa liberă, guvernare constituțională nu se concepe; regimurile de opinie publică, fără contract cu opinia publică, nu pot trăi. În presă se complăce a se oglindi opinia publică și tot ea, prin presă, oglindește Guvernelor și Majestății Voastre, starea spiritelor și intensitatea curenturilor. /.../ De doi ani și patru luni, Guvernele Majestății voastre cârmuiesc țara fără busolă, nici supapă de siguranță.

Nemulțumirile și durerile poporului în cursul războiului au fost nespuse de multe, infinit de mari. Fiecare însă a înțeles că orice ne-ar distrage de la suprema datorie de a ne apăra țara, trebuie toate înăbușite în sufletul nostru până după războiu și... înăbușite au fost.

Dar, după ce războiul s-a sfârșit, și după ce în toate țările, - în care censura era legală, - ea a fost ridicată, de ce, numai la noi ea mai dăinuie, la noi unde ea nu poate fi legală fiindcă este anticonstituțională?

Românii, care se bucură de a fi scăpați de jugul rusesc sau unguresc, nu trebuie să simtă că cel românesc apasă și mai greu. Ar fi oribil ca ei să îndure, de la noi, suferința mai grea de cât de la vrăjmașii neamului nostru. Iar noi, cari odinioară ne făleam că suntem România liberă, nu putem roși mai îndelung de starea noastră de acum, nici răbda în tăcere, nici sta în inacțiune, nici trăi de aci înainte, în totală lipsă a unor libertăți esențiale vieții noastre constituționale. Nevrednici, și de hula lumii întregi am fi.

Iar Majestatea Voastră, reprezentantul oficial al poporului român, n-ați putea fi mândru de un popor compus din cetățeni incapabili de a-și apăra și păstra libertățile pe cari părinții lor le-au cucerit, lăsându-le lor moștenire.

România făcuse două războaie fără censură când Majestatea Voastră s-a urcat pe tron. Atât la 1877 cât și la 1913, Regele Carol și Guvernele Sale au avut încredere în patriotismul Presei. Iar Presa

a justificat, prin purtarea ei, atât la 1877 cât și la 1913, cumințenia făuritorilor Constituției noastre, când ei au interzis censura pentru orice împrejurare și fără nici o excepție. La fel ar fi fost și în cursul războiului, la fel ar fi fost și acum, dacă Presa ar fi liberă.

Nu mai lăsați străzile Capitalei, încă împodobite pentru serbarea Neamului, să fie pătate nevinovat, iar în beciurile polițienești să fie schingiuiți până la moarte, spre înfricoșarea mulțimii, arestații ultimelor zile.

Gloanțele mitralierelor îndreptate asupra mulțimii trecătorilor pot nimeri în oricine; căci ele nu știu deosebi între pașnicul nevinovat și agentul provocator sau făuritorul de desordine, smintit, plătit sau... convins de dreptul lui. D-aceia, Sire, importă să faceți a se ridica legea Stărei de asediu și d-a lăsa presa liberă. Vremurile sunt mari. Să ne potrivim lor cu toții.

Uniți în același sincer dor de propășire, de dreptate și de legalitate pentru toți, să tindem spre pace, ordine și armonie socială. Subsemnatul, carele în scrierea acestui memoriu, n-am fost călăuzit decât de datoria de a spune sincer adevărurile ce știu și simt, rog respectuos pe Majestatea Voastră să nu ia în nume de rău o sinceritate puțin obișnuită în sferile Palatului, nicidecum însă rău intenționată". Și semna: Vice-președinte al Asociației G-rale a Presei Române, C.G. Costa-Foru, Decembrie 1918.

La 1 Decembrie 1919, Vasile Stroescu, ales senator într-o circumscripție din Basarabia, fiind decan de vârstă, a deschis ședința primului Parlament al României Mari.

Discursul lui este valabil și astăzi. „De acum a venit timpul ca să ne așezăm treburile înlăuntrul țării. După obiceiul care a devenit a doua natură, ne uităm împrejur cine ne-a ajutat ca noi de-a gata să gustăm fructele muncii altora. Nu, Domnilor așa nu mai merge! Trebuie să muncim și să ne îngrijim singuri de binele nostru.

Este o vorbă: Cu mâna străinilor e bine numai foc să iei. Poate că e bine, dar nu creștinește și nici omenește!...

În viața noastră trebuie să avem gânduri și mâni curate“, a cuvântat Vasile Stroescu, îndelung aplaudat de aleșii poporului.

Florentin Sîrbu și inaugurarea expoziției permanente de ceramică monumentală pe faleza „Esplanada”

Ana Maria ȘTEFAN

În cadrul proiectului organizat de Asociația UMA ED România au fost expuse patru lucrări de ceramică monumentală realizate de ceramiștii Gheorghe Fărcășiu, un discipol direct al lui Costel Badea, Florentin Sîrbu, ambii din Constanța, Oana Florică din București, sculptorul Vasile Filip din Constanța și artistul sticlar Iliya Yankov din Varna. Primarul municipiului Constanța, Decebal Făgădău, și viceprimarul municipiului Constanța, Costin Răsăuțeanu, au fost prezenți la eveniment pentru a le mulțumi artiștilor. La expoziție au mai participat prof. dr. Dragoș Gheorghiu și rectorul Universității „Ovidius” Constanța - Sorin Rugină, dar și un public numeros.

Profesor în cadrul Centrului Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada”, artistul plastic Florentin Sîrbu a participat în cadrul expoziției permanente cu lucrarea „**Geneza**”.

H 203 x 76 cm

Gresie șamotată 40 %, angobe, oxizi metalici

Lucrare modulară: 3 piese

Tehnica: modelaj liber

Ardere 1160°C

Florentin Sîrbu este un artist ceramist care trăiește și lucrează la Constanța. Este licențiat al Universității „Ovidius” din Constanța, Facultatea de Arte, specializarea Pedagogia Artelor Plastice și Decorative (2009). De asemenea, a absolvit studii de masterat în Arte Vizuale la Universitatea Națională de Arte București, Facultatea de Arte Plastice, Decorative și Design, Secția Ceramică (2011), iar din 2016 este doctorand la aceeași universitate. Membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România (UAPR) din 2010, este în prezent președintele Filialei Constanța 1. În cadrul Centrului Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada”, predă arte vizuale, având de-a lungul carierei de profesor numeroase reușite cu elevii săi la concursuri de gen. **Geneza**, de ceramistul Florentin Sîrbu, își trage esența din amforele epocilor greacă și romană, abundent descoperite pe teritoriul Dobrogei (și dintre care

multe se găsesc azi în aer liber, în Parcul Arheologic Constanța, sau sunt adăpostite în sălile Muzeului de Istorie Națională și Arheologie al orașului). Totodată, lucrarea trimite la un imens cuptor de ardere a obiectelor ceramice, aducând un omagiu implicit „artelor focului”. Titlul cu rezonanțe biblice se referă însă mai puțin la „Cartea Facerii” veterotestamentară și mai degrabă la actul demiurgic al creației unui artist universal și atemporal. Volumul masiv pornește de la o bază solidă, stabilă, rotunjită (cu un diametru de cca. 80 cm), pentru că, pe

măsură ce se înalță, să se îngusteze, dând naștere unui gât alungit și curbat în mod expres, pentru a imprima o anumită fluiditate și un traseu dinamic în compoziția tridimensională. În jumătatea inferioară, pe o anumită parte, apare o zonă arcuită concavă, ce reia prin procedeul „mise-en abyme”, forma de ansamblu. Zona concavă are o culoare mai deschisă, cu reflexe de bronz auriu, asemenea vetrei de cuptor incandescente, ce contrastează cu roșul brun închis din jur, obținut prin folosirea angobei. Concavitatea induce ideea obiectului spart sau ciobit, păstrat fragmentar, ca referință la modul în

care se prezintă cu minuțiozitate și care sugerează atât stratificarea geologică, cât și pe cea a memoriei. Acestei suprafețe îi corespunde, diametral opus, o altă zonă cu textură similară, dar mai restrânsă și păstrată în convexitatea volumului general. Pornind de la vechile amfore-ca vase de păstrare a uleiurilor și a VINURILOR – ARTISTUL TRANSFORMĂ obiectul utilitar (antic) într-unul artistic (contemporan), înlocuind principiul funcționalității formei cu cel pur estetic, al bucuriei de a privi (Eduard Andrei - extras din catalogul Simpozionului)

Florentin Sîrbu a participat la nenumărate expoziții.

(Expoziții personale)

2013 – Expoziție de ceramică “Început”, Galeria Ion Nicodim, Constanța

2011 – Expoziție de ceramică la Hotel “Amphora”, Vama Veche

2006 – Expoziție de icoane la Galeria “President”, Mangalia

(Expoziții de grup)

2016 – Bienala Internațională Ion Andreescu, Buzau

2014 – Bienala de Artă Contemporană Varna, Bulgaria

2013 – Expoziție de grup – Art Gallery Varna, Bulgaria

2012 – Salonul Național de Ceramică “Costel Badea”, Galeria Ion Nicodim, Constanța – unde a obținut premiul salonului

2010 – Decembrie – Salonul de iarnă U.A.P. București, Galeria Orizont

2010 – Octombrie - În memoriam Costel Badea, expoziție de ceramică, Constanța unde a obținut premiul pentru debut

2010 – “Artistul la lucru în România 2”, Galeria Apollo București

2009 – februarie – Artiști români, Biblioteca Națională din Sofia, Bulgaria

2009 – ianuarie – Sofia, Galerile de Artă UAP, Bulgaria – expoziție de ceramică

2008 – “Spațiul dobrogean”, Veneția – Institutul Cultural Roman – Lo spazio di Dobrugia nell ambito della modernita

De asemenea, a obținut premii importante în cadrul unor expoziții de renume printre care în 2012 – Premiul Salonului Național de Ceramică “Costel Badea”, Constanța, 2010 - Uniunea Artiștilor Plastici din România – Premiul pentru debut “Ion Nicodim”, Arte Vizuale .

Este foarte apreciat de cursanți pentru prestația sa profesională și susține cu tărie că dintotdeauna a fost atras de profesia de dascăl. Decizia de a fi profesor a venit în urmă cu șapte ani pentru că își dorea să transmită tinerei generații tot ceea ce a acumulat de-a lungul anilor de studiu. De altfel, și-a dorit dintotdeauna să deschidă gustul pentru artă în oameni, de a-i încuraja să-și urmeze visul, de a-i ajuta să-și fructifice talentul și totodată de a se exprima liber. Orele cu profesorul Florentin Sîrbu se desfășoară într-o manieră relaxată, având o relație de prietenie cu elevii, cu care organizează foarte des expoziții, tabere de creație, documentare în muzee sau ateliere de creație în natură. De asemenea, a participat cu elevii Centrului Cultural „Teodor T. Burada” la nenumărate expoziții-concurs unde talentul și perseverența au fost apreciate la nivel înalt, elevii obținând distincții importante.

Supraviețuitorii

Ovidiu DUNĂREANU

Privit de pe șoseaua care îl leagă de Constanța prin Mamaia, orașul Năvodari seamănă cu o navă albă, plutind de-a lungul țărmului pietros al lacului Tașaul. Împinsă din tribord de unda neliniștită a ghiolului, iar din pupa de suflarea crudă a mării, ea lasă impresia că înaintează lin spre zările de mătase ale câmpului. Și în timp ce imaginea aceasta înșelătoare mi se desfășoară pe dinainte, dincolo, în oglinzile închipuirii, încet ca prin vis, frântură cu frântură, mi se înfiripă înfățișarea de demult a așezării, când se numea Carachioi, adică Satul Negru. O mână de case pipernicite, din chirpici, cu acoperișuri de stuf și olană, cu prispe joase și ogrăzi vaste, fără garduri, risipite pe panta domoală a unei coline galbene. De la poalele dinspre ghiol ale satului se urzeau, până hăt, către Capul Midia, pustietățile verzi-întunecate ale unor mlaștini și hățişuri ghimpoase, de nepătruns.

Pulberea canaralelor de calcar din apropiere și cea fină, de sidef, a grindurilor de lângă mare, răscolite de vârtejurile fierbinți ale sudului, învăluiau vara priveliștea într-o aură diafană și tremurătoare. Nimic din ceea ce vedeai nu mai era real. Totul devenea un joc al năzăririi. Doar câteva pâlcuri de salcâmi și oțetari, afișând o semeție derizorie, cutezau să taie cu coroanele piezișe, țepoase și rare, cerul torid. Oamenii locului, pescari nevoiași, cât era ziua de lungă, vânturau fără prea multă izbândă, cu mahunele și năvoadele lor cârpite și putrede, cărările cu reflexe metalice ale Tașaulului și ale Mării. Arșița, mânia, amărăciunea, truda storceau din ei orice fărâma de vigoare și orgoliu. De abia seara, în fața litrei cu rachiu, la cârciuma Popasul Pescarilor – așezată în mijlocul sălbăticiiei, la răspântia singurelor două drumuri ce despicau, în cruciș, nisipurile –, reușeau să-și recapete frumusețea, duioșia și puterea. Atunci li se dezlegau și limbile și se apucau să-și spună, unii-altora, fel de fel de întâmplări, trăite sau auzite, unele mai grozave decât altele. Tot prin povestit supraviețuiau și iernilor lungi, pline de neliniște și așteptare.

Troienele acopereau cârciuma și lupii dădeau târcoale ochiurilor mici ale geamurilor ei fulgerate de flăcările felinarelor și maldărelor de stuf din vatră. Înăuntru, fără să le pese cătuși de puțin de urgia de afară, ieșiți parcă din timp, cu cânilor de vin

fiert dinainte, ei sporovăiau întruna de-ale lor. Iar dacă se nimerea să zăbovești acolo, în nopțile de la mijlocul lui ianuarie, aveai șansa să auzi odiseea tragică, mai puțin obișnuită pentru Marea Neagră, a doi pescari surprinși de furtună, care au rătăcit trei săptămâni în voia valurilor...

La începutul lui decembrie, de Sfântul Nicolae, aceștia dăduseră lovitura, cum nu i-e hărăzit oricui în viață. După o luptă epuizantă, de câteva ore, cu burele și topoarele, au scos din paragat un morun uriaș, de aproape patru metri și de peste opt sute de kilograme.

Plecați, din nou, cu barca, a treia zi de Crăciun, de pe Dunăre, din satul Sfântu Gheorghe, au luat largul pe o mare calmă. Gerul se înmuiașe, iar norocul, după semne, promitea să nu-i ocolească nici de astă dată. Aveau carmace cât ancorele, ascuțite ca briciul și erau nerăbdători să le întindă în zona de trecere a sturionilor către apele dulci și mai calde ale fluviului.

Pe mare, iarna, nu poți fi în siguranță niciodată. Două ceasuri nu seamănă între ele, darămite o jumătate de zi cu cealaltă. Iar ei știau foarte bine, când s-au hotărât să iasă la pescuit, ce primejdie îi pândeau.

După amiază vremea s-a schimbat brusc. Uraganul de zăpadă i-a izbit cu o furie infernală, secerând tot ce întâlnea în față. Zarea a prins să se clatine sălbatic și să se întunece. Munți de apă, stârniți într-o clipită, s-au bulucit cu înverșunare peste barcă. Și ea a devenit o jucărie în puterea stihiei. Până la lăsarea nopții, cazna celor doi de a se îndrepta spre țărm a fost zadarnică. Pur și simplu crivățul îi spulbera, ca pe o coajă de nucă, tot mai spre hăurile și bezna din larg. Deznădejdea și-a înfipt perfid colții în inimile lor. Luptând pe viață și pe moarte au izbutit să se mențină la suprafață până în zori, când n-au mai recunoscut locul și și-au dat seama că se rătăciseră.

Hăituiți de talazuri și frig, așa fără nici o orientare, după trei zile au terminat hrana. Ca să-și astâmpere foamea au făcut din sfori, cârlige și greutate, pedactare și au prins pește, pe care l-au mâncat crud. La o săptămână li s-a isprăvit și apa de băut. Setea nemiloasă le-a sfărtecat piepturile, sleindu-i de ultimele picături de vlagă. Nimic nu li se arăta în

Pescari dobrogeni

cale, care să-i scape de calvar. În a doua săptămână, o ploaie puternică i-a înviorat puțin. Apa căzută în barcă, au strâns-o cu ispolul și au băut-o. Cu toate acestea, în zilele care-au urmat, chinurile le-au ajuns la capătul îndurării. Sfârșiți, împăcați de-acum cu sine, s-au lăsat în voia soartei. Orice speranță le părăsise sufletele.

Purtată într-o doară de curent, barca a nimerit în mijlocul unui cârd de delfini. Descoperind-o, animalele nu și-au mai putut găsi astâmpărul. Au încadrat-o pe delături și, ca și când s-ar fi jucat cu ea, au împins-o, preț de o zi și o noapte, până în apropierea plajei din golful de la Mamaia-Sat. Și numai după ce peste barcă au dat pescarii lipoveni, delfinii și-au încetat chirăiturile și salturile terifiante și s-au depărtat de țărșm potoliți, aruncând, deasupra capetelor lor albastre-cenușii, mici jeturi de apă.

Salvatorii s-au îngrozit și și-au făcut cruce, când au văzut în ce hal arătau făpturile acelea pustiite din ea. În primul moment, au crezut că sunt morți,

deoarece nu dădeau nici un semn că ar mai trăi. Cărați cu o sanie în sat, la casa unuia dintre pescari, după ore bune de îngrijire, cum numai femeile voinice, evlavioase și încercate ale acestor oameni o știa face, au fost dezghețați și readuși în simțiri...

Curgeau istorisirile la Popasul Pescarilor fantastice, stranii, stârnind în cel ce le depăna un sentiment tainic de mulțumire și ușurare când îi vedea pe atamanii și pe ortacii lor, de la Grindul Lupilor, Chituc, Periboina, Vadu, Capul Midia, Năvodari și Mamaia, strânși ciorchine în jurul lui, pe scaune, cu coatele pe mese, cum îi sorbeau vorbele, aproape fără să clipească. Întâmplările incendiau mintea ascultătorilor și nu era nici una la care ei să nu le dea crezare. Lumini le sclipeau pe chipuri și-n ochi, iar în încăpere stăruia o fascinație grea, de nedestrămat. Rareori tresărea câte unul, încordându-și urechea înspre fereastră. Și nu se putea dumiri dacă, ceea ce răzbătuse până la el, de-afară, cu o clipă înainte, era urletul vreunui lup sau tunetul Mării.

In memoriam Maria Danilov

*A plecat dintre noi prea repede,
răpusă de o boală necrutătoare,
Maria DANILOV, doctor în istorie,
conferențiar, cercetător științific
coordonator la Institutul de Istorie al
Republicii Moldova.*

Maria Pușcașu-Danilov s-a născut la 7 aprilie 1956 în comuna Măcărești, raionul Ungheni. Școala din sat i-a oferit o pregătire temeinică. Proximitatea României, oamenii de pe celălalt mal, la care se uita de mică, tot scrutând apa Prutului cu multă curiozitate, i-a predestinat traseul vieții. Dimensiunea incomensurabilă a cercetării, cadoul generos al zeiței Clio, a adus-o la Universitatea de Stat din Moldova. A absolvit Facultatea de istorie, apoi a muncit în arhive, în depozite cu valori, stocate de alt regim în condiții de plâns. Ani la rând a plâns deasupra actelor, hrisoavelor, paginilor îngălbenite de vreme și intemperii, ani la rând Maria a purtat cu ea, necurmată, această dragoste pentru celălalt mal, peste care prin tot ce a făcut în viață a construit punți și poduri. Cu dragostea sa de neam ar fi putut să-l și acopere, total. Doar dacă Domnul s-ar fi îndurat de suferința ei și i-ar mai fi dăruit ani lungi cu zile bune. Idealul său românesc, purtat neclintit în cuget și în suflet toată viața, nu l-a dezmințit niciodată. Puțini știu cât de mult a plătit, uneori, pentru acesta. A susținut doctoratul în istorie, a trudit ani mulți la Muzeul de Istorie al Moldovei și ultimii ani la Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Moldovei. Peste tot a lăsat amprenta de corectitudine și cumsecădenie. Meritele Mariei Danilov pe făgașul investigativ se regăsesc în cele 7 studii monografice, în peste o sută de articole științifice, în expozițiile organizate împreună cu colegii de la Muzeul de istorie, în nenumărate emisiuni de radio și televiziune... A fost o persoană agreată de toată lumea – profesionistă consacrată, colegă curată în intenții, prietenă pură la suflet – om de încredere, pe care te puteai bizui în orice împrejurare. Mamă bună a trei fete frumoase și cumiți, bunică dragă pentru nepoatele Beatrice și Vlada și pentru nepoțelul Victoraș, soție grijulie – așa

și-a înțeles Maria misiunea sa de familie. Colegii ARIP au prețuit întotdeauna prietenia Mariei și calitățile ei de cercetătoare, de bună povestitoare, de inteligentă interlocutoare, de om cumsecade și bun simț.

Cercetător al istoriei culturii din Basarabia (1812-1918), în special a problemelor de istoria cărții și cenzurii, istoria presei și cenzurii, istoria bibliotecilor în epoca modernă, a publicat multe studii și lucrări științifice (115), inclusiv studii monografice. A participat în mai multe proiecte de cercetare națională și internațională privitor la problemele de valorificare a patrimoniului cultural-istoric, a cărții vechi românești și al presei scrise în spațiul cultural românesc (2005-2015). A participat cu rapoarte și comunicări susținute la manifestări științifice naționale și internaționale din România, Bulgaria, Rusia și Ucraina. A fost membră în colegii de redacție: revista *Tyragetia* (Chișinău), *Revista Română de Istorie a Presei* (București), revista *Destin Românesc* (Chișinău), *Revista Română* (Iași); membru-fondator al Asociației Române de Istorie a Presei (2005), membru al Comitetului de conducere al Asociației Istoricilor din R. Moldova (din 2006). *Carte și cenzură în Basarabia (1812- 1917)*, lansată recent la Iași și Chișinău, a fost teza de doctor habilitat în istorie, pentru care a primit calificativul excelent.

Maria Danilov a cărei inimă română a bătut pentru țară, pentru istoria ei adevărată, pentru oameni, o prietenă de mare devotament, sensibilitate și frumusețe intelectuală.

A colaborat cu articole despre cultura și tradițiile basarabenilor la revista *Datina* a Centrului cultural "Teodor Burada" Constanța.

În semn de prețuire reproducem un articol pe care l-a semnat în revistă în anul 2017.

„Oaspeți iubiți” in Chișinăul anului 1917

Dr.Maria DANILOV

Genericul „Oaspeți iubiți în Chișinău”, apărut în ziarul *Cuvânt Moldovenesc*, pe 14 iunie 1917¹, ascunde mesajul unei însemnate pagini de istorie românească, petrecută în spațiul basarabean în contextul Marelui Război (1914-1918), dar și legătura acesteia cu evenimentele premergătoare Marii Uniri din anul 1918.

Este vorba despre trecerea voluntarilor români din Ardeal și Bucovina prin Chișinău, Amintim, în context, că în cursul anilor 1915-1917, numeroși soldați români din armata austro-ungară – prinși în luptele războiului – au fost luați prizonieri de către armatele imperiale ale Rusiei. Aceștia erau concentrați în lagărul de prizonieri de la Darnița, de lângă Kiev. În 1917, în urma negocierilor purtate între partea română și cea rusă, s-a decis ca prizonierilor români să le fie permise înrolarea lor ca voluntari și participarea la luptele de pe frontul românesc, alături de armata română. Iată ce ne relatează în această privință ziarul „Cuvânt Moldovenesc” din Chișinău:

„Marți la 6 iunie, au trecut prin Chișinău, către frontul românesc, 1200 de soldați români. Erau prizonieri (plenici) luați de armata rusească în Galiția și în Polonia de la austrieci și de la unguri – și s-au grămadit acum să dezrobească țara lor, Transilvania, din mâna ungarului și neamțului.

În total în întreaga Rusie sunt ca la vreo 130.000 de prizonieri români luați din armata austriacă de la începutul bătăliei. Încă de când România a intrat în bătălie ca să-i dezrobească de sub unguri, ei au cerut stăpânirii vechi lui Nicolai I II-lea și lui Știrmer, să le dea dezlegare să alerge și ei la luptă sub comanda românească împotriva ungarului și neamțului.

¹ *Oaspeți iubiți in Chișinău*, în „Cuvânt Moldovenesc, nr. 47 (247), 14 iunie, 1917, p. 5.

Dar Nicolai al II-lea și neamțul Știrmer au vândut România nemților, precum au vândut și Rusia și nici că și voiau să le asculte rugămintea.

Azi stăpânirea cea nouă, a slobozeniei, le-a dat dezlegare și de acum în toată săptămâna trece câte un tren (poezd) lung împodobit cu verdeță și cu steaguri. Și ce mândrețe de flăcăi, Dumnezeule, și ce rânduială! Toți știu carte și limba noastră”²

Din cele relatate mi sus, ar trebui să reținem un moment deosebit de important: problema ostașilor români căzuți în prizonierat la ruși, a fost rezolvată doar în urma evenimentelor petrecute în Rusia (revoluția din februarie 1917), de către

Voluntari români din Ardeal și Bucovina concentrați în lagărul de prizonieri de la Darnița, de lângă Kiev (1917)

„stăpânirea cea nouă, a slobozeniei”, care le-a dat dezlegare. Or, acest fapt aruncă mai multă lumină asupra procesului de negociere dintre ruși și români în privința corpului de voluntari ardeleni și ne oferă un răspuns la întrebarea de ce acestor cereri nu li s-a dat curs până în luna februarie 1917.

Cronica știrilor este completată și cu alte amănunte nu lipsite de importanță. Voluntarii

² Ibidem, p. 5. După alte surse, trenul special al voluntarilor ardeleni a pornit spre țară – pe ruta Kiev-Kazatin-Jmerinka-Bender-Chișinău-Iași – pe 3 iunie 1917, într-o seară de sâmbătă, încărcat cu cca 120 de ofițeri (după altă sursă 116 ofițeri) și peste 1250 de soldați, subofițeri.

ardeleni au staționat în Chișinău, fiind întâmpinați la gară de mai mulți moldoveni veniți ca să-i „hiritisească”: „Frații transilvăneni erau înșiruiți frumos în dosul gării (vokzalului), sub ascultarea comandanților. Ascultau cuvântările moldovenilor și, după fiecare cuvântare, corul lor cânta câte un cântec. Și cântau așa de frumos, că ochii moldovenilor s-au rumenit de lacrimi”³. Însă ceea ce este important să reținem ține de un fapt istoric deosebit de relevant în contextul manifestării sentimentului de unitate și solidaritate națională a românilor.

Dintre moldovenii care i-au întâmpinat la gară, cel dintâi i-a hiritisit Simion Murafa și le-a dăruit din partea moldovenilor „un steag transilvănean care e tot ca steagul moldovenilor (roșu, galben și albastru). Le-a spus să-l ducă la izbândă și să nu se oprească până ce n-au dat slobozenie tuturor românilor din Ungaria”. „Frați ardeleni, trecerea voastră prin Basarabia nu ne-a putut lăsa reci. Am alergat cu toții să vă vedem, să vă îmbrățișăm și să ne unim pentru totdeauna sufletele. Ca să vă aduceți viața voastră întregă aminte de ziua aceasta a înfrățirii noastre, vă dăm un semn de amintire. Prin mine, moldovenii vă oferă acest steag tricolor, simbolul unității noastre naționale. Pe el erau să fie scrise cuvintele „Libertate sau Moarte”.

Primiți-l cu dragostea cu care vi-l dăm și-l duceți cu bine peste Prut, peste Milcov, peste Olt, peste Mureș și peste Crișuri, până la Tisa. Fluturați-l triumfător peste întreaga întindere românească și împlântați-l apoi, în numele nostru, pe turnul cetății de la Alba Iulia.

Duceți-l cu biruință sau muriți cu toții pentru idealul care vă însuflețește”⁴.

Cronica din paginile ziarului „Cuvânt Moldovenesc” relatează și alte amănunte. La întâlnirea cu voluntarii ardeleni, Ștefan Ciobanu a rostit un cuvânt de binecuvântare în numele Partidului Moldovenesc, iar Vlad Cazacliu – din partea studenților moldoveni; Vladimir Herța – în numele Societății Culturale Moldovenești (refondată în aprilie 1917) – le-a dăruit o Sfântă icoană „a Mântuitorului, pentru ca vitejii transilvăneni s-o ducă cu biruință la biserica lor cea mare, la catedrala din târgul Sibiu”. Șirul relatărilor nu se încheie aici. Oaspeții dragi au fost invitați la o masă de prânz. Mulți dintre ei s-au arătat interesați să vadă

Chișinăul, capitala Basarabiei, iar „la vreo 150” au venit la redacția „Cuvântului moldovenesc”, unde s-au întâlnit cu pământeanul lor Onisifor Ghibu. „Corul fraților transilvăneni a cântat și la „Cuvântul moldovenesc”, apoi cu cântece s-au îndreptat spre gară și răsunau ulițele Chișinăului de cântarea lor vitejească”⁵. Trenul voluntarilor ardeleni, împodobit cu ramuri verzi și steaguri tricolore, a intrat în gara Iași, a doua zi după plecarea din Chișinău, pe 7 iunie 1917, fiind întâmpinat de ministrul de război Vintilă Brătianu și de alți generali.

Să revenim însă asupra „știrilor” atât de relevante, ale anului 1917, cu privire la tricolorul basarabean, care, după unele mărturii de epocă era „un mare steag tricolor”, „un mândru drapel de mătase grea cusut cu fir de aur”. Ar trebui să reținem că de la Simeon Murafa steagul tricolor a fost preluat de ostașul Victor Deleu, viitorul președinte al Uniunii Foștilor Voluntari Români. Drumul „tricolorului lui Simeon Murafa” a fost lung și întortocheat. După afirmația lui Victor Deleu, drapelul a fluturat triumfător nu numai peste întreaga întindere românească, ci și peste „trufașă capitală” Budapesta. Voluntarii ardeleni au păstrat cu sfințenie drapelul oferit de basarabeni. După o ceremonie de sfințire, în ziua de duminică 16/29 decembrie 1918, l-au depus pentru păstrare temporară la sediul „Astreii” din Sibiu. Iar cu prilejul Congresului Uniunii Foștilor Voluntari Români. În 1925, pe 28 iunie, relicva basarabeană a fost dusă la Catedrala Încoronării din Alba Iulia, unde au depus-o într-un cadru festiv încununat cu ceremonia sfințirii drapelului. Celebrul „fotograf al Unirii” Samoilă Mârza, a fost prezent la ceremoniile de sfințire a drapelului tricolor și a „diplomei comemorative”, realizând pe plăci fotografice din sticlă 4 imagini (nr. 3455, 3456, 3457, 3458) și, care se păstrează în patrimoniul Muzeului Național al Unirii din Alba Iulia⁶. Din păcate, urmele tricolorului basarabean pot fi urmărite doar pe segmentul 1917-1925. După anul amintit, destinul acestei prețioase relicve a istoriei Marii Uniri a Românilor rămâne acoperit de o mare taină⁷.

³ Ibidem, p. 5-6.

⁴ Simeon Murafa (născut la 24 mai 1887, în comuna Cotiușeni Mari, județul Soroca – decedat pe 20 august 1917, fiind asasinat mișelește în via de la Malina Mică (de la marginea Chișinăului) a prietenului său Andrei Hodorogea, de bandele bolșevizate ale armatelor rusești, care au invadat teritoriul Basarabiei în vara anului 1917). Fruntaș al mișcării naționale din Basarabia, jurist, publicist, promotor al culturii muzicale. A făcut studii universitare la Kiev (licențiat în drept, în 1912).

⁵ Oaspeți iubiti în Chișinău, în „Cuvânt Moldovenesc, nr. 47 (247), 14 iunie, 1917, p. 6.

⁶ Maria Vieru-Ișaeu, *O relicvă calatoare: tricolorul „unionist” al lui Simion Murafa (Chișinău, 6 iunie 1917-Sibiu, 29 decembrie 1918-Alba Iulia, 28 iunie 1925)*. În: Revista Cugetul, nr. 4 (36), Chișinău, 2007, p. 49-52.

⁷ Constantin Ioan Inel, director general adjunct al Muzeului Național al Unirii de la Alba Iulia, prezent în cadrul unei Conferințe centenare la Chișinău (12 aprilie 2018, MNIM) a promis că va identifica piesele de patrimoniu cu referință la urmele relicvei basarabene – Tricolorul anului 1917.

Cărți vechi în haine noi

Aurelia LĂPUȘAN

Anul 2018, dedicat centenarului Marii Uniri și împlinirii a 140 de ani de la revenirea Dobrogei la țară – a dat posibilitatea Centrului cultural Teodor Burada de a realiza – cu sprijinul Consiliului Județean Constanța – o serie de lucrări în ediție anastatică, după originalul unor cărți fundamentale pentru cunoașterea patrimoniului cultural dobrogean. Editate cu mulți zeci de ani în urmă, aflate în diverse stadii de degradare, în diverse colecții ale unor biblioteci din țară sau private acestea sunt în stare precară de conservare.

A reproduce o ediție anastatică este o operație dificilă și costisitoare presupunând recuperarea integrală, până la ultimul detaliu, a întregii informații conținute în operă. Refacerea lor prin procedee de tehnoredactare și webdesign presupune atenție, migală, cunoștințe de specialitate și timp.

Începută din 2016, această colecție de ediții anastatice asigurate prin grija Centrului cultural "Teodor Burada" a ajuns la 30 de titluri și a îmbogățit colecțiile bibliotecilor publice din județ, oferind un material documentar inegalabil.

O ediție anastatică înseamnă valorificarea patrimoniului dobrogean, menținerea vie a memoriei locale.

Au fost recuperate prin ediții anastatice "*Cum s-a făcut unirea Basarabiei cu România*" de Anton Crihan, lucrare care a apărut la Madrid în 1968 și al cărui unic exemplar de autor îl avem de la o membră a Asociației Pro Basarabia și Bucovina. Anton Crihan este unul dintre membrii Sfatului Țării care a participat la momentul istoric de la 27 martie 1918. *Amintiri din Dobrogea* de Al.Malcoci-Petrescu, Constanța, Tipografia "Aurora" Frații Grigoriu, 1901, *Excursiuni în Dobrogea* de Ion P. Licherdopol, București, Institutul de arte grafice Carol Gobl, 1900, *Albumul național al Dobrogei, 1877-1878-1906* apărută sub semnătura Petru Vulcan cu ocazia împlinirii unui sfert de veac de domnie glorioasă a regelui Carol I, a rămas până astăzi de o valoare excepțională pentru cunoașterea personalităților care au marcat începuturile vieții românești în ținuturile pontice, *Antologia Dobrogei*, Poeți și prozatori, Editura Casa Școalelor, 1928, *Vicleimul, Joc sfânt popular*, Cartea satului, 1924, I.Aurel Candea, *Folklorul medical*

român comparat, *Medicină magică*, Casa școalelor, 1944, *Un dobrogean de baștină despre Dobrogea*, de Constantin D.Benderly, București, Tipografia Lăzăreanu, 1903, și multe altele.

Cea mai recentă lucrare se numește *Povestea neamului românesc*, întocmită într'adins pentru folosul celor cari doresc să cunoască trecutul neamului nostru de I.Popescu Băjenaru. cartea a apărut în anul 1925 la Editura „Cartea Românească” din București. Acest mănunchi solid de foi adunate sub o singură copertă, prezintă un interes deosebit nu numai pentru specialiști, ci și pentru cititorul de rând, după cum menționează și autorul, cartea fiind „scrisă pe înțelesul tuturor”.

În peste 420 de pagini, 150 de ilustrații, 100 portrete, 7 hărți istorice și 3 copii după semnăturile voievozilor este scrisă cursiv „Povestea neamului românesc din vremurile cele mai depărtate până în zilele noastre”, de la popoarele sciților și agatârșilor, iliri și traci, geți și daci, până la istoria Munteniei, năvala fanariotă în Muntenia ori redeșteptarea conștiinței naționale.

Cartea a fost premiată de Academia Română.

Atacul de panică – ce este și cum îl putem controla

Dragoș Florin CONSTANTINESCU, psiholog, psihoterapeut – hipnoză clinică și terapie ericksoniană

Cu toate că majoritatea oamenilor au auzit de atacurile de panică, cei care nu au trecut niciodată printr-un astfel de moment au dificultăți în a înțelege cât de terifiantă poate fi această experiență. Un atac de panică, care atinge apogeul, nu este doar un sentiment puternic de anxietate, ci mai degrabă o explozie de teroare pe care creierul o rezervă numai pentru cele mai îngrozitoare evenimente.

Fiecare persoană, dintre cei care au trecut printr-un atac de panică, trăiește această experiență într-un mod diferit, însă majoritatea relatează un sentiment de teamă extremă însoțit de simptome fizice care pot include: respirație rapidă, transpirație severă, tremur, greață, amețeli, amorțeală sau furnicături, frisoane sau senzații de căldură și accelerarea ritmului cardiac. Pe lângă frica puternică poate exista un sentiment de deconectare de sine, pierderea controlului, pericol iminent sau dorința puternică de a fugi sau de a evita situația. Aceste simptome pot fi însoțite și de teama că persoana în cauză își va pierde viața. Spre deosebire de anxietate, care vizează diferite scenarii rele care s-ar putea întâmpla, panica implică sentimentul că ceva groaznic se întâmplă chiar în acel moment. Debutul acestor simptome este unul brusc și se poate dezvolta dintr-o stare calmă. Unii oameni care suferă de atacuri de panică pot avea simptome limitate (mai puțin de patru dintre cele comune prezentate mai sus). Atacurile de panică durează

de la aproximativ cinci până la douăzeci de minute, atingând apogeul, de regulă, în primele zece minute.

Atacurile de panică sunt asociate cu senzații corporale intense și, prin urmare, sunt adesea interpretate greșit ca fiind o problemă medicală fizică. Simptomele pot fi asemănătoare cu o afecțiune cardiacă sau cu o problemă tiroidiană nediagnosticată, prin urmare este necesar un control medical pentru a exclude alte condiții. În ciuda faptului că atacurile de panică sunt relativ frecvente (una din cinci persoane are cel puțin unul de-a lungul vieții), adesea ele nu sunt bine înțelese și, prin urmare, mulți oameni suferă inutil, deoarece nu știu că ceea ce trăiesc este de natură psihologică și că există un tratament eficient.

Atacurile de panică pot apărea în cursul unor afecțiuni pentru care tratamentul medicamentos este adecvat și util, însă tratamentul atacurilor de panică în sine nu necesită, în general, medicație. De fapt, unele medicamente anxiolitice prescrise pentru atacurile de panică pot îngreuna recuperarea pe termen lung. Consultarea cu un psiholog este cea mai bună modalitate de a controla și ameliora aceste simptome.

Un alt aspect important de știut este că atacurile de panică nu sunt periculoase. Ele sunt resimțite ca fiind periculoase deoarece implică „sistemul de urgență” al creierului care ne spune că există un pericol iminent. Având în vedere lista de senzații fizice resimțite prezentată mai sus este lesne de înțeles de ce o persoană care a avut un atac de panică le poate interpreta ca fiind ceva periculos. Însă, la fel ca o alarmă de incendiu plasată lângă un prăjitor de pâine, sistemele de urgență ale persoanelor care suferă de atacuri de panică afișează alarme false.

Atacurile de panică se pot împărți în două categorii: situaționale sau neașteptate. Atacurile de panică situaționale sunt declanșate de un anumit scenariu sau situație, în timp ce atacurile de panică neașteptate se ivesc, aparent, de nicăieri. De exemplu, cineva care are o teamă puternică de a vorbi în public ar putea avea

un atac de panică situațional, înainte de a vorbi în fața unui public larg, în timp ce o persoană cu un atac de panică neașteptat poate avea dificultăți în a identifica motivul apariției atacului.

Pentru cei cu atac de panică situațional îndepărtarea de situația respectivă va diminua, de obicei, anxietatea și va pune capăt atacului de panică. Din nefericire, evitarea unor situații care provoacă teamă, deși eficiente pe termen scurt, poate duce la probleme pe termen lung, deoarece numărul situațiilor evitate poate crește și nu va exista niciodată ocazia de a afla că aceste situații nu reprezintă într-adevăr un pericol.

Adesea, persoanele cu atacuri de panică neașteptate pot dezvolta, cu timpul, o frică de atacul de panică în sine, în sensul că interpretează greșit senzațiile corporale cauzate de anxietate ca fiind un atac de panică iminent. Apariția unei senzații, cum ar fi de pildă o respirație mai scurtă provoacă un gând înfricoșător „Oh nu, asta se simte ca începutul unui atac de panică”, care apoi provoacă și mai multă dificultate de respirație și un ritm cardiac mai rapid, care conduce spre un alt gând „Se înrăutățește, cu siguranță voi avea un atac de panică”, care conduce la senzații de anxietate și mai intense, și așa mai departe până când atacul de panică își atinge apogeul.

În cazul în care aveți un atac de panică următoarele strategii pot diminua teama și vă pot ajuta să depășiți momentul mult mai ușor.

1. Lasă-te purtat de val. Atacurile de panică vin adesea în valuri de senzații: furnicăături, amețeli, dificultăți de respirație etc. Mulți oameni încearcă să oprească aceste trăiri, iar acest fapt îi poate face să se simtă copleșiți și neajutorați dacă atacul de panică își continuă cursul. Deși poate părea contraintuitiv, luându-vă timp pentru a vă observa senzațiile și pentru a depăși starea, poate fi adesea o modalitate foarte bună de a reduce intensitatea atacului.

Atunci când începeți să simțiți sentimentul de panică, în loc să încercați să-l opriți, imaginați-vă fiecare senzație ca pe un val cu care, asemenea unui surfer, mergeți până când se diminuează și ajunge la țărâm. Priviți valurile cum cresc și trec, devenind din ce în ce mai mici pe măsură ce se apropie de țărâm.

2. Orientează atenția asupra corpului. Atacul de panică vă poate crea sentimentul unei lipse de control. O modalitate de a contracara acest sentiment este de a vă reconecta cu corpul și de a vă ancora în lumea tangibilă.

Observați-vă respirația. Dacă petreceți cel puțin 2 minute pe zi observându-vă pur și simplu

respirația, fără să încercați să schimbați nimic, ci doar concentrându-vă asupra senzațiilor din corp și din plămâni, veți obține o conștientizare mai bună și un control mai bun al minții. Acesta poate fi un instrument de neprețuit pe care să-l folosiți în timpul unui atac de panică pentru a vă recâștiga conștientizarea, controlul și calmul.

Data viitoare când observați senzații de furnicăături în timpul unui atac de panică, strângeți puternic în mână un cub de gheață și observați cât timp puteți tolera senzația. Când aceasta devine prea puternică schimbați mâna și repetați. Continuați acest proces, îndreptându-vă atenția spre senzațiile din mâini, pe măsură ce strângeți cubul până când sentimentul de panică dispare.

3. Folosește mintea rațională. Etichetarea senzațiilor și sentimentelor necesită utilizarea cortexului prefrontal, îndepărtând mintea de centrul emoțional (sistemul limbic). Amintiți-vă că nu muriți, ci treceți printr-o experiență dureroasă și trecătoare. Plănuți-vă toate activitățile pe care le veți face după ce atacul de panică va înceta.

O altă modalitate de a vă angaja mintea rațională în timpul unui atac de panică este să faceți sarcini care necesită abilități motorii sau cognitive – spălați vasele, sortați rufele, rezolvați rebus, numărați invers într-o limbă străină etc. Aceste activități necesită folosirea unor abilități executive și motrice mai complexe care forțează gândirea logică să preia controlul.

O strategie mai generală pentru reducerea atacurilor de panică și riscul altor tulburări emoționale este adoptarea unui stil de viață sănătos: hrăniți-vă bine, odihniți-vă adecvat și faceți exerciții fizice.

Legenda lacului Techirghiol

Varianta Ion Simionescu

Legenda spune că în vremea de demult, în apropierea lacului, trăia un turc bătrân, cu numele de Techir, care nu avea altă avere decât un cal alb, cam de aceeași vârstă cu el și un bordeiu.

Cu toată bătrânețea lor, Techir și Belghir, căci așa se numea calul, se iubeau și se ajutau unul pe altul, la nevoi.

De la o vreme turcul se îmbolnăvi greu. Picioarele i se umflară ca butucii, încât nu mai putea să umble.

Stătea bietul Techir bolnav, afară, dinaintea bordeiului, iar Belghir, beteag și el de picioare, se târa ciugulind verdeață, împrejurul stăpânului său.

Într-o dimineață, Techir își aduse aminte de un hoga (preot turc) din apropiere, prieten al lui din tinerețe, pe care dorea să-l mai vadă înainte de a închide ochii.

Dar cum să meargă? Se suci, se învârti și se chinui bietul turc, până reuși să înhame pe Belghir la haraba (căruță) și porni. Ajungând la hoga, îl rugă să caute în coran (cartea sfântă), să vadă dacă nu cumva „Alah” spune acolo vreun leac și pentru boala lui. Găsi acolo hoga multe sfaturi, dar lui Techir nu i se păru nici unul potrivit. Când să plece, hoga mai deschide cartea și găsește: „Mântuirea se găsește numai în iubire; să te încrezi celui ce te iubește și să te lași în voia și dragostea lui, căci numai așa te vindeci de toate durerile”.

Plecă bietul Techir, gândind că el n-are pe lume pe nimeni mai iubit decât pe Belghir.

Techir, dând drumul hățurilor, se lăsă în voia lui Belghir. Acesta-l trage pe Techir, cu căruța cu tot, în apa lacului. S-au scaldat cei doi betegi, cum au putut, s-au tăvălit prin noroiul acela, moale ca alifia, au ieșit la soare de s-au sorit...

Azi așa, mâine așa, turcul începu a se înviora și de la o vreme prinse a umbla pe picioarele lui. Ba și Belghir se sdrăveni de parcă era în tinerețe.

După ce s-au însănătoșit, turcul își făcu bordeiul pe malul lacului.

Vestea însănătoșirii lui Techir merse din om în om, până se umplu lumea.

Betegii, cum aflau, mergeau la Techir să-i învețe scaldătoarea lui.

Cu timpul, împrejurul bordeiului lui Techir s-a făcut sat și azi a ajuns târg, unde vin și boierii și săracii să-și caute sănătatea, scaldându-se în balta lui Techir.

De atunci, lacul și satul poartă numele de „Techirghiol” adică lacul lui Techir¹.

Varianta Mircea Eliade

Legenda spune că acum vreo cincizeci de ani unui căruțaș turc cu numele de Ali-Mehmed, care transporta pepeni din Musurat la Constanța i s'a îmbolnăvit calul și scaldându-l în lac animalul s'a însănătoșit. Fericitul căruțaș nu înceta de a lăuda „izvorul său de tămăduire” neuitând însă să adauge și câte ceva despre calitățile sale atractive.

De aici numele de „lac-puturos” sau pe turcește „Techirghiol”./.../²

¹ Simionescu, Ion, Dobrogea, cu numeroase figuri de text, Editura Cartea Românească, București, 1928, p.103.

² Mircea Eliade, Techirghiol, Ziarul științelor populare și al călătoriilor, nr.1-11, 3 ianuarie 1922, p.6.

„Izvoare dobrogene”, ansamblul de dansuri și orchestra Centrului cultural județean „Teodor Burada”

Reciful de la Topalu

